

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANA DİLİ KAVRAMINA VE
DÖRT TEMEL DİL BECERİLERİNE YÖNELİK
METAFORİK ALGILARI**

Hazırlayan
Mahmut KARAPINAR

Danışman
Doç. Dr. Kudret ALTUN

Yüksek Lisans Tezi

Haziran, 2016

KAYSERİ

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANA DİLİ KAVRAMINA VE
DÖRT TEMEL DİL BECERİLERİNE YÖNELİK
METAFORİK ALGILARI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Mahmut KARAPINAR

Danışman
Doç. Dr. Kudret ALTUN

Haziran, 2016

KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı-Soyadı Mahmut KARAPINAR

İmza

S. S. S. b. Öğrencilerinin Ana Dil... Kavramına ve Dört... Tanel... Dil...
Beceri... Yönelik... Metaforik... Algı... adlı Yüksek Lisans / Doktora tezi, Erciyes
Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi'ne uygun olarak
hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Ad Soyad İmza

Mahmut KARADINAR

Danışman
Ad Soyad İmza

Doç. Dr. Kudret ALTUN

Türkçe Eğitimi ABD Başkanı
Ad Soyad İmza

Hüseyin Çayır

Doç. Dr. Kudret ALTUN danışmanlığında Mehmet KARAPINAR tarafından hazırlanan "8. Sınıf Öğrencilerinin Ana Dil Kavramına ve Dört Temel Dil Becerilerinin Akademi Metaforik Alguları" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

11.07.2016
(Tez savunma sınav tarihi
yazılacaktır.)

JÜRİ:

Danışman : Doç. Dr. Kudret ALTUN

Üye : Doç. Dr. Adnan KARADÜZ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Suna CANLI

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 22.07.2016 tarih ve 27-02 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

22.07.2016

Doç. Dr. Cevdet KIRPIK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Toplulukların millet olma sürecinde etkili olan bazı unsurlar vardır. Bu unsurlar insan topluluklarını belirli bir gaye etrafında birleştirerek millet haline gelmelerini ve birlik içerisinde geçmişten geleceğe yol almasını sağlar. Bu unsurlar içerisinde yeri tartışılmayacak ve asla yadsınamayacak en önemli unsur şüphesiz ki ana dilidir.

Ana dili ile insanın ilişkisi doğduğu anda başlar ve ölünceye kadar çeşitli şekillerde devam eder. İnsanlar doğduğu çevre içinde bilinçsiz bir şekilde dilini öğrenir ve dile ait becerilerini geliştirmeye başlar. İnsanlarda ilk önce dinleme ve konuşma becerileri gelişmeye başlar. Fakat okuma ve yazma becerisini geliştirebilmek için insan resmi (formal) bir öğretime gereksinim duyar. Resmi öğretim sürecinin başlaması ile birlikte okuma ve yazma konusunda da kendini geliştirmeye başlayan insan bu süreç devam ederken gerek okul ortamının gerekse çevrenin etkisi ile dil becerileri ile ilgili algılar geliştirmeye başlar. Bu algılar eğitim süreci boyunca etkili olmakta ve öğrencilerin dersleri sevmesinde ve sevmemesinde büyük ölçüde etkili olmaktadır.

Algıların eğitim ortamına etkisi bilindiğinden bu algıların belirlenmesi ve olumsuz algıların ortadan kaldırılması daha kaliteli bir eğitim ortamının oluşmasında etkili olacaktır. Bu durum göz önünde bulundurularak, bu çalışma ile öğrencilerin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik algıları ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu algıları ortaya koymada ve algıları ortaya çıkarmada “*metafor*” tekniği kullanılmıştır.

Bu tezin ortaya çıkmasını sağlayan, çalışmamın her aşamasında desteklerini ve yardımlarının esirgemeyen hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Kudret ALTUN’a, araştırmamın her aşamasında önemli eleştiri ve önerileriyle katkı sağlayan Doç. Dr. Adnan KARADÜZ’e ve değerli görüşleri ile bana her zaman yol gösteren Arş. Gör. Yusuf GENÇER’e teşekkür ediyorum. Ayrıca her zaman arkamda olan kıymetli aileme ve eşime teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Çalışmanın alana fayda getirmesi dileklerle...

Haziran, 2016

Mahmut KARAPINAR

YOZGAT

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ANA DİLİ KAVRAMINA VE DÖRT TEMEL DİL BECERİLERİNE YÖNELİK METAFORİK ALGILARI

Mahmut KARAPINAR

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2016

Danışman: Doç. Dr. Kudret ALTUN

KISA ÖZET

Bu araştırma; ilköğretim son sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik algılarını metaforlar yardımıyla ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaç için öğrencilerden “ana dili, okuma, yazma, konuşma ve dinleme” kavramlarına ilişkin metaforlar üretmeleri istenmiştir.

Araştırmanın katılımcılarını 2015-2016 eğitim öğretim yılında Yozgat ilindeki Cumhuriyet Ortaokulu, İmam Hatip Ortaokulu ve Saray Yibitaş Lafarge Ortaokulunda yer alan 49 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilere 17 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir.

Sonuç olarak öğrencilerin çoğunluğunun ana dili kavramına yönelik algılarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin resmi olmayan (informal) eğitim ortamlarında edindiği dinleme ve konuşma becerisine yönelik algılarının; resmi (formal) eğitim ortamında edindiği yazma ve okuma becerilerine yönelik algılarına oranla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin ürettikleri metaforlar incelendiğinde yakın çevresinde ve hayatında var olan kavramlar ile metafor ürettikleri görülmüştür. Okuma ve yazma becerileri için metafor üretirken hayatlarında birinci derecede önemli olmayan kavramları kullanırken ana dili, konuşma ve dinleme ile ilgili metaforlar üretirken hayatında birinci derecede öneme sahip olan kavramları metafor olarak kullandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Metafor, ana dili, dört temel dil becerisi

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF 8th CLASS STUDENTS' REGARDING NATIVE LANGUAGE AND FOUR BASIC LANGUAGE SKILLS

Mahmut KARAPINAR

Erciyes University, Institute of Education Sciences

Post Graduate Thesis, June 2016

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Kudret ALTUN

ABSTRACT

This study aims to reveal perceptions of senior class students' regarding native language and four basic language skills through metaphors. For this purpose, students are asked to produce metaphors regarding " native language, reading, writing, speaking and listening".

Participants of the study are 49 senior class students of Cumhuriyet Secondary School, İmam Hatip Secondary School and Saray Yibitaş Lafarge Secondary School in 2015-2016 academic year in Yozgat. A semi-structured interview form consisting of 17 questions was applied to the students. Collected data were resolved with descriptive analysis method.

After all, it was determined that most of the students' perceptions regarding native language are positive. It was detected that students' perceptions regarding listening and speaking skills acquired in informal educational environment are more positive than writing and reading skills acquired in formal educational environments.

When the metaphors produced by the students were examined, it was seen that they produced metaphors with their immediate environments and present concepts in their life. It was seen that when they produced metaphors for reading and writing skills, they used non-fundamental important concepts and when they produced metaphors about speaking and listening, they used fundamental concepts in their life as metaphors.

Key words: Metaphor, native language, four basic language skills

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI.....	iii
KABUL ve ONAY SAYFASI.....	iv
ÖNSÖZ	iv
KISA ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
Tablolar Listesi	viii
Kısaltmalar ve Simgeler Listesi	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Problem Cümlesi	2
1.4 Alt Problemler	3
1.5 Araştırmanın Önemi	3
1.6 Sayılıtlar	5
1.7 Sınırlılıklar.....	5
1.8 Tanımlar	5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Eğitim	7
2.2 Ana Dili	8
2.3 Türkçe Eğitimi.....	11
2.3.1 Temel Dil Becerileri	14
2.3.1.1 Okuma.....	16

2.3.1.2 Yazma	17
2.3.1.3 Dinleme.....	19
2.3.1.4 Konuşma	20
2.4 Metafor	22

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu.....	30
3.3. Veri Toplama Araçları.....	31
3.4. Verilerin Toplanması.....	32
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	32
3.6 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	32

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bulgular.....	34
---------------	----

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma	60
5.2 Öneriler.....	65
KAYNAKÇA.....	67
EKLER.....	77
EK 1.....	77
Ek 2.....	79
ÖZ GEÇMİŞ	80

Tablolar Listesi

Tablo 1: Çalışma Grubunun Değişkenlere Göre Dağılımı.....	31
Tablo 2: Kategorilere Göre Kodların Dağılımı.....	34
Tablo 3: Ana Dili ile İlgili Metaforlar.....	38
Tablo 4: Yazma Becerisi ile İlgili Metaforlar.....	39
Tablo 5: Konuşma Becerisine Yönelik Metaforlar.....	41
Tablo 6: Dinleme Becerisine Yönelik Metaforlar.....	42
Tablo 7: Okuma Becerisine Yönelik Metaforlar.....	44
Tablo 8: Yazma, Konuşma, Okuma ve Dinleme Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Metaforlar.....	45
Tablo 9: Ana Dili Millet İlişkisine Yönelik Metaforlar.....	46
Tablo 10: Dinleme Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar.....	48
Tablo 11: Konuşma Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar.....	49
Tablo 12: Yazma Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar.....	50
Tablo 13: Okuma Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar.....	51
Tablo 14: Kendisini Bir Dil Becerisine Benzetme.....	52
Tablo 15: İnsan Hayatı ile Konuşma Becerisi Arasında İlgil Kurma.....	53
Tablo 16: İnsan Hayatı ile Dinleme Becerisi Arasında İlgil Kurma.....	54
Tablo 17: İnsan Hayatı ile Yazma Becerisi Arasında İlgil Kurma.....	55
Tablo 18: İnsan Hayatı ile Okuma Becerisi Arasında İlgil Kurma.....	56
Tablo 19: Dilin Millet Açısından Önemi ile İnsan Hayatı Arasında İlgil Kurma.....	58

Kısaltmalar ve Simgeler Listesi

Çev. : Çeviren

Ed. : Editör

f : Frekans

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

PISA : Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı

TDK : Türk Dil Kurumu

% : Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar hakkında bilgi verilecektir.

1.1 Problem Durumu

Bir milleti meydana getiren birçok unsurdan bahsedilebilir. Fakat bu unsurların içinde dili farklı bir yere koymak gerekir. Çünkü dil, milletin beynidir. Beyin nasıl insanlar için en yaşamsal organsa dil de milletin var olmasının en temel sebebidir.

İnsan doğduğu anda dil ile tanışır. Bilinçsiz bir şekilde çevresinden ana dilini öğrenir ve bu çevre içerisinde ana dilini geliştirir. Bu gelişim insanın ölümüne kadar devam eden bir süreçtir.

İnsan, dili ilk olarak çevresinden, resmi olmayan bir eğitim süreci ile öğrense de eğitim sürecine dahil olması ile amaçlı bir dil eğitimi başlamış olur. Sağır (2007)“Ana Dil mi, Ana Dili mi?” adlı makalesinde çocukların anne dilini (ana dili) doğduğu andan itibaren öğrenmeye başladığını bu durumun okullu döneme kadar devam ettiğini söylemiştir. Fakat çocukların okula başlaması ile birlikte ana dilinin yerini o ülke insanını birleştiren, koruyan, bir harç, bir şemsiye olarak ana dilin aldığını ve bu süreçten itibaren ana dil bilinciyle hareket edilmesi gerektiğini söylemiştir.

Ana dili eğitimi tüm eğitim sürecinin en temel noktasını oluşturur. İyi bir ana dili eğitimi, öğrencilerin diğer derslerindeki başarılarını da büyük ölçüde etkileyecektir. Çünkü ana dili eğitiminin amacı öğrencilerin okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmektir. Bu becerilerin geliştirilmesiyle birlikte öğrencilerin anlama ve anlatma yetenekleri geliştirilebilir.

Türkiye’de ana dili eğitimi Türkçe dersleri ile verilmektedir. Türkçe dersi ilk ve orta eğitim kurumlarında en fazla krediye sahip olan derstir. Bu durum bile ana dili eğitiminin ne derece önemli olduğunu göstermeye yetmektedir.

Türkçe dersi bu denli önemliken öğrenciler ana dili ve ana dili eğitiminin temelini oluşturan dört temel dil becerisine karşı olumsuz bir tutum geliştirmişlerdir.

Derslerde öğrencilerin ne derece başarılı olacaklarını etkileyen en temel etkenlerden biri de öğrencilerin dersler hakkında zihinlerinde oluşturdukları algılardır. Bu algılar bazen öğrenmenin önündeki en temel engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin dersler hakkındaki algılarını ortaya çıkarmak, bu engeli ortadan kaldırmak için etkili olabilir. Algıları belirleme ve ortaya çıkarma noktasında metafor analizi etkili bir teknik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aydın (2011) metaforları; bireyin kavramı ya da olguyu nasıl algıladığını benzetmeler yoluyla ifade etmesi olarak tanımlamaktadır.

Başka bir çalışmada “Metaforlar insanların hayat tecrübeleri ve bilgileri üzerine temellendirilmiştir. Bizim günlük iletişim hayatımızda iç içe yaşadığımız dil metaforları ise anlatım yolumuz ve konuşma tarzımızdır. Metaforlar insanın dünyayı nasıl algıladığının; nesnelere, olaylar vb. hakkında ne düşündüklerinin açık ifadesidir.” (Yunusoğlu, 2003, s. 155) şeklinde tanımlanmıştır.

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi metaforlar, algıları ortaya koymada etkili bir teknik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma ile ilköğretim son sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik algılar, metafor tekniği ile ortaya çıkarılıp ilgili alanyazındaki boşluk doldurulmaya çalışılacaktır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilköğretim son sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisi olan okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerine yönelik algılarını ortaya koymaktır.

1.3 Problem Cümlesi

İlköğretim son sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik metaforik algıları nasıldır?

1.4 Alt Problemler

1. İlköğretim son sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına yönelik metaforik algıları nasıldır?
2. İlköğretim son sınıf öğrencilerinin konuşma becerisine yönelik metaforik algıları nasıldır?
3. İlköğretim son sınıf öğrencilerinin yazma becerisine yönelik metaforik algıları nasıldır?
4. İlköğretim son sınıf öğrencilerinin dinleme becerisine yönelik metaforik algıları nasıldır?
5. İlköğretim son sınıf öğrencilerinin okuma becerisine yönelik metaforik algıları nasıldır?

1.5 Araştırmanın Önemi

Dil, milleti millet yapan unsurların başında gelir. Milletler dilleriyle yaşarlar ve var ettikleri her şeyi kendinden sonraki nesillere dil vasıtasıyla aktarırlar. Bu nedenle dil eğitimi milletler için çok kritik bir noktada yer almaktadır. Türkiye’de ana dili eğitimi konusunda en büyük pay Türkçe dersini öğrenen ve öğretenlere düşmektedir.

“Bir İngiliz, İngilizce olduğu için vardır. Bir Ermeni, Ermenice olduğu için vardır. Bugün Sümerce konuşulup yazılmadığı için bir Sümerlerin varlığından söz edilemez. Her ulus dili sayesinde vardır. Bu bağlamda ana dili eğitimi ve öğretimi, bir dersin ya da bir eğitim-öğretim etkinliğinin ötesinde bir konudur. Bu durum ana dilini; özel, vazgeçilmez, ulusal güvenliğe denk stratejik bir değer hâline getirmektedir. Başka bir deyişle ana dili eğitiminin ve öğretiminin, sadece bir öğretim programına indirgenemeyecek kadar yaşamsal bir fenomen olduğunu kabul etmek durumundayız.” (aktaran Demir ve Yapıcı, 2007, s. 179)

Eğitim sistemimizdeki bütün dersleri tercihe göre değiştirebilir ya da erteleyebiliriz. Bu durumun istisnası ana dili ve ana dili ile ilgili derslerdir. Bu derslerin ötelenmesi eğitim sistemimizde önü alınamayacak sorunlar doğurabilir. Demir ve Yapıcı (2007) “Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları” isimli çalışmasında dilimizi insanlara öğretme alanında başarısız olursak her alanda başarısız olacağımızı söylemiş ve gelişmiş

lkelerden ve gelişmekte olan ülkelerden geride kalmamızın nedenini ana dili eğitimindeki yanlışlara bağlamıştır.

Dil eğitiminde temel dil becerilerinin çok önemli bir yeri vardır. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri eğitim kurumlarında Türkçe dersi ile geliştirilmeye çalışılmaktadır.

“Bütün ğrenme ve düşünme süreçlerinin temelinde kavramlar vardır. Ayrıca çok sayıda insanı, nesneyi ve olayları; arabalar, bitkiler, ülkeler ve kahramanlar gibi kategorilere yerleştirmemize yardımcı olurlar. Bu yüzden kavramlar, bilgi yaratma sisteminin önemli bir parçasıdır” (aktaran Kılıç, 2007, s. 10). “Kavramlar nesne ya da olayların hem doğrudan hem de dolaylı olarak gözlenebilen özelliklerinden oluşurlar. Zihinsel bir sınıflama oldukları için gerçek dünyada değil, düşüncelerimizde vardır. Gerçek dünyada, ancak kavramları örnekleyen olgular bulunabilir. Yeni deneyimlerle kavramların özellikleri nitelik ve nicelik açısından değişirler. Böylece kavramlar sürekli ve yeniden tanımlanabilirler” (aktaran Temizkan, 2011, s. 30).

Bütün ğrenme ve düşünme süreçlerinin temelinde kavramlar yer aldığını göre öğrencilerin belleklerinde ana dili ve dört temel dil becerileri hakkında da belirgin kavramlar oluşturduklarını düşünebiliriz. Bazı durumlarda öğrenciler zihinlerinde ana dili ve dört temel dil becerileri konularında olumsuz kavramlar oluşturabilir. Oluşturulan bu olumsuz kavramlar neticesinde öğrenciler ana dili eğitimine ve dört temel dil becerisine yönelik olumsuz algılar oluşturabilirler. Oluşan bu olumsuz algılar öğrencilerin derslerden soğumasına ve isteksiz davranmalarına sebep olabilmektedir.

Çalışmamızda yapacağımız metafor analizleri ile öğrencilerin oluşturdukları olumsuz algılarını ortaya koymaya çalışacağız. Eraslan (2011) metaforu, bir kavramın bireyde oluşturduğu etiket, anlam ya da kavramsal ifadeler olarak açıklamıştır. Metafor bir görme ve anlama sürecidir. Bir kavramı bir başka kavramla açıklamasından daha önemli olarak zihinsel bir üretimdir. Çalışmamızın bu noktalarda Türkçe eğitimine yeni bir bakış açısı kazandırması ve alanyazına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

1.6 Sayılılar

Araştırmanın katılımcıları olan öğrencilerin zihninde ana dili kavramına ve dil becerilerine yönelik belirli anlamlar oluşturdukları ve katılımcıların görüşlerinin ana dili kavramına ve dil becerilerine ilişkin oluşturdukları anlamları yansıtır nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1.7 Sınırlılıklar

Araştırma, 2015/2016 eğitim-öğretim yılında Yozgat Cumhuriyet Ortaokulu, Yozgat İmam Hatip Ortaokulu ve Saray Yibitaş Lafarge Ortaokulunda okuyan 49 tane 8. sınıf öğrencisi ile sınırlıdır.

1.8 Tanımlar

Metafor: “Bir kavramı kendi anlamının dışında, türlü yönlerden benzediği, başka bir kavramın anlamı ile betimleme” (Girmen, 2007, s. 47).

Temel Dil Becerileri: Bireyin kendine ait düşünceleri anlatabilmesine ve anlatılanları anlayabilmesine yarayan becerilerdir. Anlama ve anlatma becerileri olarak ikiye ayrılır. Anlama becerileri okuma ve dinleme; anlatma becerileri konuşma ve yazmadır.

Ana Dili: İnsanın doğduğu çevrede hazır olarak bulunduğu ve çevresiyle etkileşim kurarak öğrendiği dildir.

Okuma: “Okuma, ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir” (MEB, 2006, s. 6).

Dinleme: “Dinleme/izleme, iletişim kurmanın ve öğrenmenin temel yollarından biri olup verilen iletiyi doğru bir şekilde anlama, yorumlama ve değerlendirme becerisidir” (MEB, 2006, s. 5).

Konuşma: “Bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçtır” (MEB, 2006, s. 6).

Yazma: “Öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmalarını” (MEB, 2006, s. 7).

Metaforik: Metaforlarla anlatma biçimi.

Eğitim: İnsan: “İnsanları belirli amaçlara göre yetiştirme süreci” (Fidan, 2012, s. 4).

Formal Eğitim: Önceden hazırlanmış plan ve program dâhilinde istendik yönde davranış değişikliği kazandırmak amacıyla yapılan eğitim türüdür.

İnformal Eğitim: Doğal ortamda kendiliğinden gerçekleşen eğitim türüdür. Belirli bir planı ve programı yoktur.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın problemi ile ilgili konular hakkında kavramsal bilgiler verilmiştir. Araştırma konusu kapsamında eğitim, ana dili, Türkçe eğitimi, temel dil becerileri, okuma, yazma, dinleme, konuşma ve metafor konularında ayrı başlıklar altında bilgilere yer verilmiştir.

2.1 Eğitim

Alanyazında eğitim ile ilgili çok çeşitli tanımların var olduğu görülmektedir. Bu durum “Eğitim nedir” sorusunu yanıtlamayı oldukça güçleştirmektedir. Ertürk (1988) bu konuyla ilgili olarak ““Eğitim nedir?” sorusunu yanıtlamanın oldukça güç ve tartışmaya açık olduğunu görmekteyiz. Eğitim sözcüğünün sürekli olarak çok farklı anlamlarda kullanılıyor olması yaygın iletişim aksamalarına ve anlaşmazlıklara yol açmıştır. Çeşitli çevrelerin, şimdiye dek ortaya konulabilen değişik tanımlardan sadece birini benimseyerek diğerlerini yadsır ya da yok farz eder tutumları sorunu daha da büyütülmüştür” demektedir.

Akyüz (2012) eğitimi, insanların davranışlarında belli amaçlara göre değişiklik oluşturma olarak; Ertürk (1972), eğitimi, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlamışlardır.

“Eğitimi tanımlama gayretlerinde özellikle birkaç yönün ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlar;

1. Eğitim süreci ifade eder.
2. Davranış değişikliğini gerektirir.
3. Yaşantıyı içerir” (Yeşil ve Yeşil, 2011, s. 3).

İnsan doğduğu anda kendini eğitim ortamının içinde bulur. Bu karşılaşma insanın hayatı boyunca devam eden bir sürece dönüşür. Bazen amaçlı bir şekilde bazen amaçsızca bu

eğitim devam eder. Örneğin çocukların konuşmayı öğrenmesi belirli plan, program dâhilinde olmayan bir eğitim süreci iken yazma öğretimi çocuğun okula başlaması ile başlayan amaçlı, planlı ve programlı bir şekilde devam eden bir süreçtir.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı gibi eğitim doğal ortam içerisinde kendiliğinden gerçekleşen (informal eğitim) ve belirli amaçlara ulaşmak amacıyla bilinçli bir şekilde gerçekleştirilen (formal eğitim) olarak iki kısımda incelenebilir.

İnformal eğitim daha önceden belirlenmiş kurallar etrafında, belirli plan dâhilinde yapılmadığı için bu eğitim türünün sonucunda istenmeyen davranış değişiklikleri de ortaya çıkabilir. Formal eğitim amaçlı ve planlı bir şekilde yapıldığı için resmi formal eğitimde hatalı ürünler çıkma ihtimali daha düşüktür.

Bazen istenmeyen durumlar ortaya çıksa da resmi olmayan eğitim sürecini tamamen bir kenara bırakıp sadece resmi eğitim ile eğitimi sınırlamak doğru bir durum değildir. Resmi olmayan ve resmi eğitim arasında sıkı bir ilişki vardır. Önemli olan resmi eğitim ile kazandırılan istedik yöndeki davranışlar ile resmi olmayan eğitimde edinilen davranışların birbiriyle uyuşmasını sağlayabilmektir.

“Çağdaş anlayışa göre eğitimin genel amacı; bedence, ruhça sağlıklı, topluma etkin şekilde uyabilen insanlar yetiştirmektir. Diğer bir deyişle eğitimin genel amacının; toplumsal, çevresel koşullara sorgulamadan aynen uymak ve sürdürmek (edilgen uyum) yerine toplumu ileri götürebilecek, geliştirebilecek değişimleri sağlayabilecek (etken uyum) bireyler yetiştirmek olduğu görülmektedir” (Yeşilyaprak, 2013, s. 3).

2.2 Ana Dili

“Bireyler duygu ve düşüncelerini dile getirmek, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlamak için birbirinden farklı yollara başvurmaktadırlar. Kimi bireyler anlatmak istediklerini resmi, müziği, mimariyi ve sanatın daha birçok farklı alanlarını kullanarak dile getirirken kimi bireyler de dil ve dile ait becerilerle anlatacaklarını dile getirirler” (Ünal ve Tekin, 2013, s. 1596).

“İnsan yaşamının vazgeçilmez bir parçası olan dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araçtır. İnsanlar; duygularını, fikirlerini, sorunlarını birbirlerine aktarmak için dil denilen araca başvururlar” (İşcan, 2007, s. 5).

Dilin insanlar arasında iletişimi sağlamaktan daha fazla görevi vardır. Dil bir kültür unsuru olarak düşünüldüğünde hem kültürün bir ögesi hem de kültür aktarıcısı olarak düşünülebilir. Dil bir tarih unsuru olarak milletlerin asırlar boyu yaşadığı olayları içinde barındırarak gelişmiştir ve milletin hafızası konumundadır. Dil hem maziye hem günümüzü hem de atiyi içine alan en köklü gelenektir. Dili bir buz dağına benzetmek mümkündür. Çünkü dilin görünen kısmının temelinde çok büyük bir birikim vardır. Çavuşoğlu (2006) kültürü, değerleri ve bilgiyi bize taşıyan, yaşadığımız dünyaya bakışımızı belirleyen dile özenli davranmak zorunda olduğumuzu vurgulamıştır.

“Çocuk ile anne arasındaki güçlü bağ beden diliyle, gönül diliyle, ruh diliyle ve en önemlisi sözlü dille oluşturulur. Bu dilin niteliği, sözü edilen iletişim etkinliklerinin niteliğiyle doğru orantılıdır. Çocuk için anne; bir sevgi masalıdır, annenin dili ise masalların en güzeli” (Çavuşoğlu, 2006, s. 40).

Ana dili çocuğun doğduğu ortamda hazır olarak bulunduğu dildir. İnsanlar bu dili çevresi ile etkileşim içinde olarak öğrenir ve geliştirir. Ana dilinde gelişim ömür boyu devam eder.

Türkiye Cumhuriyeti'nin ana dili Türkçedir. Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde yaşayan herkes iletişim aracı olarak duygu ve düşüncelerini aktarmak için Türkçeyi kullanır. Sağır (2007) bu konuyla ilgili olarak “Ana dili Türkiye Cumhuriyeti'nin ortak dilidir ve Türk vatandaşı olan herkesin duygu ve düşüncelerini paylaşmasında temel araç olarak görev yapar. Bu dilin kaynağı Türk Dili; eğitim ve öğretim söz konusu olunca da inceleme, araştırma alanı Türkçedir” demiştir.

İşçan (2007) Ana dili olarak Türkçenin duygu, düşünce ve hayallerin tam ve etkili olarak ifade edilebildiği bir anlam zenginliğine sahip olduğunu ve Türkçenin bu anlam zenginliğine sahip olabilmek için tarihi derinlik içinde ilmi ve edebi dil olarak yüzyıllarca işlenmiş ve kurallar bütünüyle sistemleşmiş olması gerektiğini vurgulamıştır.

“Tabii olarak öğrenilen ana dilinin de bireyler tarafından kusursuz bir şekilde edinildiğini söylemek güçtür. Bu bakımdan okullarda yabancı dil öğretildiği gibi ana dili eğitimi de yapılmaktadır” (Aytaş ve Çeçen, 2010, s. 78).

“Çağdaş toplum, gittikçe karmaşıklaşan yaşamın içinde, sorunlarını tek başına çözebilen, bilinçli bireyler ister. Böyle bireylerde bağımsız düşünme, doğru anlama, nesnel davranma, iyi anlatma gibi yetenekler olmalıdır. Böyle yeteneklerde ana diline bağlı olarak geliştiğinden, bireyin öncelikle ana dilinin kendisine sunduğu engin ifade olanaklarını kavraması gerekir. Bu da ancak köklü bir ana dili eğitimiyle sağlanabilir” (İşcan, 2007, s. 6).

“Her dilin ayrı bir kuruluş ve işleyiş düzeni vardır. Kişinin küçük yaşlardan başlayarak benimsediği bu düzen, onun düşünsel yaşamına büyük ölçüde yön verir. Kişinin sağlıklı düşünmesi, dış evrende olup bitenleri doğru anlaması, bunlar üzerinde yeni görüşler oluşturması; belirtilen düzenin işleyişini iyi kavramasına bağlıdır. Duyup düşündüklerini, anladıklarını anlatıma dökmesinde de aynı düzenin kuralları geçerlidir. Bu bakımdan kişinin düşünme yeteneği ile ana dili bilgisi arasında bağlantı vardır. Başka bir deyişle, düşünce dile bağımlıdır. Kişinin düşünme yeteneğini geliştirebilmek için, önkoşul olarak dil yeteneğini geliştirmek gerekir. Bunu sağlayacak bir eğitim de, ancak ana dili üzerine kurulabilir” (Şimşek, 1983, s. 37).

Ana dili eğitimi ilköğretim kurumlarında Türkçe dersi kapsamında yapılmaktadır. Türkçe dersleri müfredatın temel dersi olarak kabul edilir ve en fazla ders saati Türkçe dersine verilir.

“Ana dili için saptanan dinlediğini, okuduğunu anlayabilmek; düşüncesini, duygusunu anlatabilmek; dilin kurallarını öğrenmek; söz dağarcığını geliştirmek; kendi ulusunun edebiyatını ve dünya edebiyatını tanıyıp bunlardan zevk almak, dil ve edebiyat yoluyla ulusal kültürünü ve insanlık kültürünü tanımak amaçları, bütün uygar milletlerde aynıdır. Ana dili eğitimi çok amaçlı olduğu için uygulaması da okuyup anlama, dinleyip anlama, sözle anlatım, yazı ile anlatım, dil bilgisi, sözcük çalışması, edebiyat sanatının kurallarını öğrenme, edebiyat eserlerini anlayıp değerlendirme gibi çok yönlü olmaktadır” (Aytaş, Çeçen, 2010, s. 79).

Ana dili eğitimi dört temel dil becerisi üzerine oluşturulmuştur. Dört temel dil becerisi; okuma, dinleme, konuşma ve yazmadır. Ana dili eğitimi temel olarak bu dört beceriyi geliştirmeyi amaçlar.

“İlk ve orta öğretimin, bütün diğer amaçlardan önce ve önemli olan ana amacı; ülkenin resmî dilini en iyi şekilde fertlerine öğretmek, onlarda dili yanlışsız kullanma becerisini oluşturmaktır. Bu, eğitimin olmazsa olmaz şartıdır. Bir ülkenin ilk ve orta öğretimi bunu yapamıyorsa o ülkede böyle bir öğretim yok demektir. Öğrenci sayısı, öğretmen sayısı, okul sayısı hiçbir şey ifade etmez. Bir ülkenin gençleri liseyi bitirinceye kadar ülkenin resmî dilini yanlışsız kullanabilme becerisini kazanamıyorlarsa bütün bu sayılar sıfıra denk demektir” (aktaran Çavuşoğlu, 2006, s. 42).

Ana dili eğitimindeki aksaklıklar tüm eğitim sistemini etkiler. Bu yüzden eğitim sistemindeki aksaklıkları gidermek için öncelikle ana dili eğitimindeki aksaklıkları gidermek gerekir. Ana dili eğitimi eksik olan bir eğitim sisteminde eğitimin bütün çıktılarında eksiklikler meydana gelecektir. Bu yüzden öncelikle eğitim sistemi anlama ve anlatma yetenekleri gelişmiş bireyler yetiştirmek zorundadır. Bunun yolu da ana dili öğretiminden geçer.

Ana dili eğitiminin eksikliklerinin giderilmesinde en büyük görev devlete düşmektedir. Yeni nesillerin dillerine saygı duyması, dilini güzel kullanması ve bu yolla düşünce gücünü geliştirmesi devlet ve milletin iş birliği ile sağlanabilir. Bu konuda görevlendirilecek olanlar da en başta Türkçe öğretmenleridir. Bu yüzden Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesinden, programın hazırlanması ve uygulanması aşamasına kadar devlete büyük görevler düşmektedir.

2.3 Türkçe Eğitimi

“Çocuklar, ana dillerini önce duyarak sonra yaşayarak öğrenirler. Ana-baba ve yakın çevreden öğrenilen bu dil, dilin ana kurallarına uygundur. Çocuk çeşitli bölgelerde birbirlerine göre pek az özellik gösteren bu kurallara farkında olmadan uyar, dilini kurallara uygun olarak kullanma becerisini yine farkında olmadan kazanır” (Sağır ve Atalay, 2016 s. 3).

“Dil gelişimi konusunda çeşitli akımlar farklı teoriler ortaya koymuşlardır. Işık (2014) bir çalışmasında bu akımların dil eğitimi konusunda ortaya koydukları düşünceleri şöyle açıklamıştır: “Davranışçılara göre bebeklerde dil gelişimi etrafta duydukları sesleri taklit etmeleri yoluyla başlar. Sosyal öğrenmecilere göre dil edinimi sosyal ortamda iletişim kurma çabası ve gereksinimi ile ortaya çıkar. Bilişsel yaklaşıma göre ise dil gelişimi tam olarak açıklanamamıştır. Yani sosyal çevreden uzak olarak dil gelişiminin nasıl gerçekleşeceği bir muammadır. Diğer taraftan davranışçıların ve sosyal öğrenmecilerin görüşlerine katkı getiren ve dil gelişimini yeni bir platformda değerlendiren ruhsal-dil bilimsel yaklaşıma göre dil gelişimi, insan doğasının bir gereğidir ve insanın yeterlilikleri arasındadır” (s. 12).

Ana dili edinimi çocuğun dünyaya gelmesi ile başlayan ve ömrünün sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Toplum ana dili edinimi için doğal bir okul niteliğindedir. Demir ve Yapıcı (2007) ana dili ediniminin aileden başlayıp toplumsal çevreyle devam eden, kendiliğinden işleyen ve muhakkak gerçekleşen bir süreç olduğunu söylemiştir. Fakat informal bir eğitim süreci içinde gelişen dil, içinde bazı eksiklikleri ve yanlışlıkları barındırır. Bu eksiklikleri ve yanlışlıkları düzeltmek ise formal eğitim kurumlarında gerçekleştirilen eğitimler sayesinde olacaktır.

Belet ve Yaşar (2007)’a göre iletişim kurmada en etkili araç dildir. Belet ve Yaşar (2007) dilin işlevlerini yerine getirebilmesinin her ulusun kendi dilini bireylere etkili bir biçimde öğretmesiyle ilgili olduğunu ve bu öğretme işinin de ana dili öğretimi ile gerçekleştirilebileceğini söylemektedir.

“Ana dili eğitimi ve öğretiminde her bilgi ve beceri tek tek yeri ve zamanı gelince en uygun yöntemle ve en doğal “*eğitim ortamları*” oluşturularak kazandırılmalıdır” (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 180). Ana dili öğretimi ilkökul ve ortaokulda Türkçe dersleriyle kazandırılmaya başlanır. Belet ve Yaşar (2007) ana dili eğitiminin önemini vurgularken temel dil becerilerinden dinleme ve konuşmanın okul dışında da kazandırılabilceğini fakat okuma ve yazmanın kazandırılmasının örgün eğitim işi olduğunu söyleyerek ana dili öğretiminde eğitim kurumlarının önemine dikkat çekmektedir.

“Hiç kuşkusuz ana dili eğitimi ve öğretimi, çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişim süreçleri ile doğrudan ilgili olmalıdır. Aynı zamanda o dilin doğasıyla ve çocuğun

içinde bulunduğu kültürel ortamla da doğrudan ilgili olmak durumundadır. Örneğin temel özellikleri bakımından dünyanın hiçbir dili ile örtüşmeyen ve fonetik bir alfabeyle okunup yazılan Türkçenin ana dili olarak eğitimi ve öğretimi tamamen kendine özgü bir süreç olarak görülmelidir. Bu bağlamda başka dillerin ana dili olarak eğitimi ve öğretiminde geliştirilen sistemlerden yararlanmak ve etkilenmek daima mümkündür fakat bunların bire bir model alınması doğru bir yaklaşım değildir” (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 182).

Ana dili öğretimi iki temel boyuttan oluşur. Bunlar anlama ve anlatmadır. Anlama, dinleme ve okuma becerilerini; anlatma, konuşma ve yazma becerilerini kapsamaktadır. Türkçe öğretiminin temel amacı Mert (2014)’e göre öğrencileri ana dilinin beceri alanlarında yetkinliğe ulaştırmaktır. Temizkan (2011) ise “Türkçe derslerini alan öğrencilerin dinlediklerini ve okuduklarını anlayabilen; duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü olarak açık, anlaşılır ve etkili bir biçimde anlatabilen bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır.” (s.32) diyerek yine dil becerilerinin önemine dikkat çekmiştir.

“Ülkemizde ana dili öğretimi çok eskilere dayanmamaktadır. Osmanlı eğitim kurumlarında “ana dili” diye bir kavram yoktur. Ancak III. Selim’le birlikte açılan eğitim kurumlarında bu kavramın eksikliği hissedilmeye başlanmış ve bu alanda çalışmalara başlanmıştır. Ancak bilimsel alanda çalışmalar; “ortaokullar ve liseler için Türkçe kitapları hazırlama, bu kitaplarda seçilen metinlerde hümanist ve yararçı ölçülerin kullanılması” Cumhuriyetle birlikte başlamıştır. Ancak günümüze kadar ana dili öğretiminin gerektirdiği etkinliklere, yatırımlara, ana dili öğretmeni yetiştirmeye gereken önem verilmemiştir. Eğitim politikalarında sürekli değişimler olmuştur” (Çelebi, 2006, s. 300).

Dil eğitiminde ilk olarak Kaşgarlı Mahmut’un Divanü Lügâti’t-Türk adlı eseriyle karşımıza çıkan “Yabancılara Türkçe Öğretimi” son yıllarda ağırlık verilen bir dal olmuştur. Göçer (2009) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kazandığı ivmeyi şöyle açıklıyor; “1990’lı yıllarda ilköğretimin sekiz yıla çıkarılması sonucunda Türkçe öğretmeni yetiştirilmesine önem verilmiş ve öğretmen yetiştiren kurumlarda Türkçe öğretmenliği bölümleri açılmıştır. Yüksek Öğretim Kurumu başkanlığınca yeni

hazırlanan lisans programları arasında (Türkçe eğitimi lisans programı) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi dersine yer verilmiştir. Bunun yanında birçok üniversite, bünyesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik lisansüstü eğitim vermeye başlamıştır. Üniversitelerde görevli akademisyenler Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik makale ve kitap düzeyinde ürünler vermeye başlamışlardır (s. 1301).”

“Ana dili olarak Türkçenin gücü, zenginliği, birleştirici rolü ve dünya üzerindeki Türk varlığının açısından önemi, ancak Osmanlı Devleti dağılırken anlaşılabilmiştir. Dilimizin tarihi gelişimi, diğer dünya dilleri ile ilişkileri; tarihi ve çağdaş şiveleri ise bilimsel olarak Cumhuriyet kurulduktan sonra incelenmeye başlanmıştır. Cumhuriyetin kurulması ile birlikte yeni eğitim sisteminin ilkeleri ve öncelikleri belirlenirken, ana dili öğretimi de sistemin temeline oturtulmuştur. Ancak Türkçenin ana dili olarak insanımıza, ikinci bir dil olarak da yabancılara nasıl öğretileceği konusunu yakın zamanda tartışmaya başladık. Çünkü ona sahip çıkma ve geliştirme konusunda hamasi söylemlerle bir yere varılamayacağı artık iyice anlaşılmiştir ” (Demir ve Yapıcı, 2007, s. 178).

2.3.1 Temel Dil Becerileri

Türkçe dersi müfredatı dört temel dil becerisi ve dil bilgisi eğitimi üzerine kurulmuştur. Dil eğitiminde bu dört temel becerinin önemi büyüktür. Bir dili tam anlamıyla kullanmak anlama becerilerinden okuma ve dinlemeyi; anlatma becerilerinden yazma ve konuşmayı etkin bir şekilde kullanmayı gerektirir.

Coşkun (2009) ana dili ve yabancı dili öğretiminin temel hedefinin bireylerin dil becerilerini geliştirmek olduğunu söyler ve dil becerilerini anlama becerileri ve anlatma becerileri olmak üzere ikiye ayırır. Mert (2014) ise bu konuyla ilgili olarak dinleme ve okuma becerilerinin anlama gücüne yönelik olduğunu ve alıcı dil olarak adlandırıldığını; konuşma ve yazma becerilerinin anlatım gücüne yönelik olduğunu ve verici dil olarak adlandırıldığını belirtmiştir.

“Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde dört temel dil becerisinin istendik düzeyde edinilmesi ve geliştirilmesi öncül amaçlardandır. Bu beceriler Türkçe öğretmenlerince ilkokul 4. sınıftan başlayarak öğrencilere kazandırılacaktır” (Mert, 2013, s. 358).

Karadüz (2010) dil gelişimini öğrenme yaşantılarının temeline oturtur. Dil becerilerinin bilişsel ve duyuşsal gelişiminde anahtar role sahip olduğu ve bütün öğrenmelerin dil becerileri sayesinde olduğunu söyleyerek dil becerilerinin eğitim hayatındaki önemine vurgu yapar. Koç ve Müftüoğlu (1998) ise dil becerilerinin önemini şu cümlelerle açıklamaktadır; “Bireysel ve toplumsal yaşamda okuma, konuşma, dinleme eşdeğerde önem taşırlar. Konuşma, okuma ve dinleme iletişim sürecinin birbirini tamamlayan yönleridir. İletişim sürecinde kişiler kimi zaman konuşan, kimi zaman okuyan, kimi zaman dinleyen durumundadır. Bu nedenle kişilerin iyi okuma, iyi konuşma ve iyi dinleme niteliklerini kazanmaları gerekir” (s.55).

Koç (2012) “Okuma yazma öğretimi etkili bir ana dili öğretiminin de önemli unsurlarından biridir. Dilin temel becerileri arasında olan anlama (okuduğunu, dinlediğini, görüp/izlediğini anlama), anlatım (yazılı ve sözlü anlatım) becerilerinin gelişmesinde de okuma ve yazma alışkanlığı oldukça önemlidir. Bu becerilere ulaşmada okuma yazma öğretiminde kullanılan yöntem ya da yöntemlerin de etkisi vardır. Bireyin hayatı boyunca kullanacağı okuma ve yazma becerisi ilk sınıflardan başlayarak sonraki öğrenme süreçlerinde de belirleyici bir faktör olacaktır.” (s.2260) derken; Karadüz (2010) “Dinleme, okuma, konuşma, yazma becerilerine yönelik etkinliklerle, bireylerin kavram dünyası zenginleştirilerek derinlemesine, çok boyutlu düşüncelerine, her seviyede düşünme becerisi kazanmalarına olanak sağlanabilir.” (s.1580) diyerek dil becerilerinin insan hayatında ne kadar önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel dil becerilerinin eleştirel nitelik taşıması ana dili eğitimiyle düşünme becerisi kazandırabilmenin temelini oluşturmaktadır. Dilin edinim sürecinde düşünme becerileri esas alınmalı; dil becerilerinin hedef ve kazanımlarıyla etkinliklerinin tasarlanmasında öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünceleri, problem çözebilmeleri, iletişim kurabilmeleri, Türkçeyi etkili ve düzgün kullanabilmeleri temel öğrenme ilkeleri olarak benimsenmelidir” (Karadüz, 2010, s. 1572).

“İyi bir ana dili kullanıcısı dört temel dil becerisini etkin olarak kullanabilmelidir; çünkü bu dört beceri alanının gelişimi öğrencinin tüm yaşamını biçimlendirir. Bireyin iletişimsel yeterliliği bu becerilerin birbiriyle bağlantılı gelişimiyle ilişkilidir; çünkü bir becerinin gelişimi öteki becerinin gelişimini etkilemektedir” (Mert, 2014, s. 24).

Anlama ve anlatma becerileri olarak da anılan temel dil becerileri eğitim hayatının merkezi konumundadır. Eğitimi dört ayaklı bir masaya benzetirsek bu ayakların her birini dil becerileri oluşturur. Bu becerilerden biri eksik olduğunda eğitim hayatındaki aksamalar kaçınılmaz olacaktır. Bundan dolayı dil becerilerinden hiç biri göz ardı edilmeden geliştirilmeye çalışılmalıdır.

2.3.1.1 Okuma

Koç ve Müftüoğlu (1998) okumayı; dil kurallarına uyularak yazılmış sembolleri, duyu organları yoluyla algılayıp, kavramak, anlamlandırmak, yorumlamak, düşünce yürütmek ve yargıya varmak; bir bakıma bellekle duyu organlarının ortaklaşa yaptığı bir etkinlik olarak açıklamışlardır. Coşkun (2002) ise okumayı; görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme ve yorumlama gibi farklı bileşenlerden oluşan karmaşık bir zihinsel süreç olarak tanımlamaktadır.

Okuma becerisi resmi eğitim programının içine girilmesi ile kazanılan bir etkinliktir. Eğitim-öğretim hayatındaki başarının ön şartı okumadır. Bu yüzden okuma becerisini öğrencilere kazandırırken dikkatli olmak gerekir.

Akyol (2009) okumayı okuyucu ve yazar arasında gerçekleşen görüş alışverişi olarak tanımlamaktadır. Okuma süreci ile ilgili olarak “Bu süreçte okuyucu metni anlamaya uğraşmakta ve anladıklarıyla ön bilgilerini birleştirerek yeni anlamlar ortaya koymaya çalışmaktadır. Farklı becerilerin kullanılmasını gerektiren okuma her şeyden önce sağlıklı bir algılamayı gerektirir.” (s. 15) demiştir. Koç (2012) ise okuma becerisinin geçmişini yazının icadına kadar dayandırırken bilgi edinmek ve zevk almak için yapılan okuma işinin günümüzde daha da önemli bir hal aldığını söylemektedir. Yine Koç (2012) okumanın önemini “Günümüz bilgi çağında her alandaki yenilikleri ve değişiklikleri takip edebilmek için hızlı ve anlayarak okumak oldukça önemlidir. Bu sebeple en iyi ve en kısa sürede okumayı öğrenmede, bu işi zevkli bir alışkanlığa

dönüştürmede ve okuma ve yazma öğretiminde nasıl bir yol izleneceği de önem kazanmaktadır.” (s. 2259) sözleriyle vurgulamaktadır.

Türkiye’de yapılan seçme ve yerleştirme sınavları göz önüne alındığında okuma becerisinin önemi daha fazla anlaşılmaktadır. Çünkü yapılan sınavlardaki soruların büyük çoğu okuduğunu anlamaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Türkiye’de okumaya karşı olumsuz tutum geliştirildiğini görmekteyiz. Nitekim bu durum da okuma ile ilgili yapılan istatistiki verilere yansımaktadır. Türkiye’de kitap okuma oranlarına bakıldığında gelişmiş ülkelere oranla ne kadar geride olduğu net bir şekilde görülmektedir. Aytaş (2005)’ın bu konuyla ilgili “Türkiye’de okuma eğitimi üzerine yazılan ve söylenenleri bir araya getirdiğimizde, bilgilerin genellikle birbirini tekrar ettiği görülmektedir. Bu durum, Türkiye’nin okuma eğitimi konusundaki durumumuzun hiç de iç açıcı olmadığını ortaya koymaktadır.” (s.461) tespiti, ortaya koyduğumuz düşünceleri destekler niteliktedir. Yine PISA (2012) verilerine bakıldığında, Türkiye’nin okuma becerileri alanındaki istatistiklerde ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. Okuma becerileri alanında ülkelerin ortalaması 495 iken Türkiye’nin ortalaması 475’tir. Türkiye bu ortalama ile 65 ülkenin sadece 24’ünden daha iyi bir ortalama ortaya koymuştur.

Ülkemizde okumaya karşı oluşan bu ilgisizlikte şüphesiz öğrencilerin geçirdiği eğitim hayatının büyük etkisi vardır. Okunan kitap sayısı ne yazık ki sadece karnelerde sayıyla ifade edilmekte; bunun ötesine gidememektedir. Bu durum, nitelikli bir okuma sürecinden ziyade sayısal olarak çokluğa değer veren bir anlayışa sahip olduğumuzu göstermektedir.

2.3.1.2 Yazma

“Dört temel dil becerisinden biri olan yazma becerisi sadece akıldan geçenlerin kâğıda dökülmesi olmayıp; duyulan, düşünülen ve ifade edilmek istenenlerin estetik ve anlaşılır bir üslûpla dile getirilmesini de esas almaktadır. Nitelikli bir yazma becerisi eğitimi için nitelikli bilgi birikimi de olmazsa olmazdır” (Ünal ve Tekin, 2013, s. 1597).

Bir anlatma becerisi olarak yazma, insanoğlunun binlerce yıldır kullandığı en önemli iletişim araçlarından biridir. Yazının icadı, insanlığa konuşmadan farklı olarak çok önemli,

yeni bir iletişim aracı kazandırmıştır. Yazı sayesinde kuşaklar ve toplumlar arasında bilgi ve kültür aktarımı daha kolay ve daha etkili bir hale gelmiştir.

Baş (2002) yazma becerisinin sonradan kazanılan becerilerden olmasına karşın yapılan etkinliklerle geliştirilebileceğini ve yazılı anlatım becerisini geliştirmek için sürekli ve planlı etkinlikler yapılması gerektiğini söylemiştir. Ortaokullarda yazma becerisi Türkçe kitaplarında yer verilen etkinliklerle geliştirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca seçmeli olarak verilen “Yazarlık ve Yazma Becerileri” dersi yine yazma becerisini geliştirmeye yönelik derslerden birisidir.

“Programlar incelendiğinde 1981 Türkçe Öğretim Programında yazma becerisine yönelik kazanımların, yöntem ve tekniklerin geleneksel eğitim yaklaşımına göre düzenlendiği ve öğretmeni merkeze alan bir modelin hâkim olduğunu görülmekteyken; 2005 İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. Sınıflar) Türkçe Öğretim Programında ise yazma becerisine yönelik kazanımların, yöntem ve tekniklerin yapılandırmacı eğitim anlayışının ve öğrenciyi merkeze alan bir modelin varlığı görülmektedir” (Ünal ve Tekin, 2013,s. 1597).

“Yazma, kalıcılığı sağlaması bakımından önemli olduğu kadar diğer dil becerilerini de ihtiva ettiği için hassasiyetle üzerinde durulması gereken bir dil becerisidir. Ana dili ile ilgili kazanımların çoğunu bünyesinde bulunduran yazma becerisinin temel amaçları arasında şunları saymak mümkündür:

1. İletişim becerilerini geliştirme,
2. Öğrenme ve anlama becerilerini geliştirme,
3. Zihinsel becerileri geliştirme,
4. Sosyal becerileri geliştirme
5. Zihinsel bağımsızlık becerilerini geliştirme” (aktaran Ceran, 2013, s. 1153).

Ayrıca Ceran (2013) yazma becerisinin kazanımları aracılığıyla öğrencilerin konu seçimi, yazılanların kontrolü ve düzeltilmesi gibi konularda yetkin olmaları; üretken, etkili ve yaratıcı bir yazma becerisi kazanmış olmalarının hedeflendiğini, bundan dolayı da Türkçe öğretmenlerine bu konuda çok iş düştüğünü, Türkçe öğretmenlerinin bu

konuda örnek ve yol gösterici olmaları gerektiğini, kazanımların uygulama yoluyla beceriye dönüştürülmesi gerektiğini söylemiştir

Yazma becerisi sonradan kazanılan beceriler arasındadır. Yazma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilir. Yazma becerisi ilköğretim kurumlarında kazanılan bir beceri olduğu için yazma becerisinin kazanılmasında öğretmenlerin önemi çok büyüktür. Öğretmenler bu durumun farkında olarak öğrencilere yazma becerisinin önemini kavratmalı ve onlara yazma becerisini sevdirmelidir.

2.3.1.3 Dinleme

“Doğumuyla yaşama merhaba diyen çocuk, “*ana dili*”ne ait ilk bilgileri dinleme yoluyla edinmeye başlar. Bu açıdan bakıldığında “*dinleme*” dil öğreniminin temelini oluşturur. Birey, okul öncesine ait bütün bilgi duygu ve düşünce evrenini dinleme yoluyla oluşturur. Bu dinleme aslında hayatı anlamlı kılma, çevrede olup bitenleri anlama adına kendiliğinden oluşan bir süreç olsa da bir öğrenme yolu hâline gelmektedir” (Temur, 2010, s. 304).

“Dinleme, işitilen seslerin tek tek algılanıp anlaşılmasından ziyade dinlenenlerin bir bütün içinde algılanıp bağlantılarının çok iyi şekilde yapılması sonucu etkili olur. Dinlemede tek tek sözcükler üzerine değil, tablonun tamamına yönelmek gerekmektedir” (Ungan, 2009, s. 136).

“Dinleme becerisi; konuşma, okuma ve yazma becerilerinin öğrenilmesinde ve geliştirilmesinde de oldukça önemlidir. Sağır bir kişinin konuşma becerisini kazanamaması, okuma ve yazmada ise sesleri çıkaramadığı için aynı zorluğu yaşaması işitme duyusunun önemini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan bireyin kendini ve yaşadığı çevreyi doğru algılayabilmesi, çevresiyle etkili iletişim kurabilmesi ve uyum içinde yaşayabilmesi için dinleme becerisini edinmesine ve devam eden süreçte bu beceriyi geliştirmesine büyük önem verilmelidir” (Işık, 2014, s.16).

Dinleme becerisi ilk kazanılan beceridir. Doğduğumuz anda öğrenmeye ilk olarak dinlemeyle başlarız. Dinleme ile olan öğrenmelerimiz ömür boyu devam eder. Dinleme

diğer becerilerin kazanılmasında da önemli bir noktadır. Dinleme olmadan konuşma, yazma ve okuma becerilerinin kazanılması da bir hayli güçleşmektedir.

“Bireyin kişilik gelişiminin okul öncesi dönemde, bebeklikten itibaren başladığı bilinmektedir. Çocuğun 6 yaşına kadar içinde bulunduğu dönem resmi olmayan öğrenmelerle doludur. Bu kritik dönemde çocuk etrafında olup bitenleri yoğun biçimde dinleme ve izleme etkinlikleri ile anlamlandırmaya çalışır. Anlamlandırmanın ardından zihninde bazı sonuçlar elde eder ki bu sonuçlar çoğu zaman ilerleyen yaşlarda bireyin dünyaya bakışı, insanlarla iletişimi, olaylar karşısında hissettiği duygular ve gösterdiği davranışlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü araştırmacıların yaptığı pek çok bilimsel çalışma, kişilik temellerinin okul öncesi dönemde atıldığını kanıtlamıştır. Bu bakımdan çocuğun okul yaşına kadar en önemli öğrenme kanalları olan dinleme ve izleme becerilerinin eğitiminde hassas davranılmalıdır” (Işık, 2014, s. 15).

Okula başlayan öğrencilerin dinleme becerisi gelişmiş durumdadır. Fakat bu gelişim bilinçli bir gelişim değildir. Çocuk okula başlaması ile birlikte formal bir eğitimin içine girer. Eğitimin informal eğitimden formal bir hale dönmesi ile dinleme eğitimde de amaçlı bir eğitim başlamış olur.

2.3.1.4 Konuşma

“Çocukların kazandıkları ilk dil becerilerinden olan konuşma, araştırmalara göre dinlemeden sonra en çok kullanılan dil becerisidir. Çocuklar genellikle okula bu beceriye sahip olarak gelirler. Ancak, okula getirdiklerinde bu beceri henüz olgunlaşmamıştır ve yerel bir özellik taşır. Yaşları gereği kelime dağarcıkları yeterince gelişmiş değildir. Konuşma becerisinin amacı, sosyalleşmeyi sağlayarak çocukların kendine güvenlerini arttırmaktır. Özellikle sınıf içi ve sınıf dışı konuşmalar burada önemlidir. Çünkü; bu konuşmalar öğretimin amaçlarının gerçekleşmesine hizmet etmektedir. Öğrencilerin; okuduklarına, dinlediklerine, gördüklerine cevap verme yollarından biri de konuşmadır. Çocuklar; konuşma yoluyla yeni bilgileri yorumlamakta, sorular oluşturmakta, arkadaşlarının davranışlarını kontrol etmekte, sosyal ilişkilerini sürdürmekte, bilgi aktarmakta, kişisel deneyimlerini paylaşmaktadırlar” (aktaran Baş, 2002, s. 64).

Bir çocuğun dinlemeden sonra ikinci olarak kazandığı dil becerisi konuşmadır. Çocuk konuşma becerisini ilk olarak kuralsız bir şekilde çevresindeki bireylerden öğrenir. Edinilen dil becerisindeki gelişim, toplum hayatı içerisinde ve eğitim kurumlarında planlı ya da plansız bir şekilde hayatı boyunca devam eder.

Kurudayıoğlu (2003) konuşmanın insan hayatındaki önemini şu sözleri ile vurgulamıştır; “İnsanın başarısını iş, eğitim ve özel hayatında büyük ölçüde etkileyen, yönlendiren faaliyet, bireyler ve birey-toplum arasında cereyan eden sözlü iletişim olarak adlandırabileceğimiz konuşmadır. İletişim ne kadar etkili, düzenli ve açık olursa aynı oranda başarı sağlanır. Başarılı iletişimin anahtarı ise güzel konuşma, anlaşılır olma ve sesi etkili kullanmadır. İnsanları ya bakışlarınızla ya da dilinizden çıkan kelimelerin güzelliğiyle ve kuvvetiyle etkilersiniz. Tarihe damgasını vuran insanlar; güzel konuşmalarıyla, etkili hitabetleriyle kitleleri sürükleyip başarıya imza atmışlardır” (s.288)

Konuşma becerisi gelişmiş olan bireyler toplum tarafından daha kolay kabul edilen bireylerdir. Çünkü insanlar birbirlerini tanımak için en çok kullandıkları dil becerisi konuşmadır. Bu yüzden konuşma becerisi insan ilişkileri için çok önemlidir.

İnsanlar girdikleri ortamlarda kendilerini ifade edebilmek için konuşma becerisini kullanırlar. Yani insanlar üzerindeki ilk etkimizi konuşmamız ile bırakırız. İnsanlar birbirlerini, kendilerini anlatabildiği ölçüde anlayabileceklerdir. O yüzden düzgün bir konuşma becerisine sahip olan insanların, insanlar üzerinde bırakacakları olumlu etkileri artacaktır.

“Konuşma, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin de temelinde yer alır. Öğretmen-öğrenci arasındaki bilgi alışverişi; açıklama, anlatma, değerlendirme en çok konuşma aracılığıyla yapılır. Konuşma yetisi doğuştan getirilir fakat doğru ve etkili konuşma eğitim ile elde edilen bir beceridir. Etkili ve güzel konuşma eğitiminin geliştirilmesi bireylerin toplum halinde yaşamalarında çok büyük bir öneme sahiptir. Bu sebepten dolayı konuşma becerisinin geliştirilmesinde ana dili öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir. Konuşma becerisinin geliştirilmesi, tıpkı yazma becerisinde olduğu gibi belli bir takım kuralları ezberlemeye dayalı bir çalışma ile sağlanamaz; bol bol uygulama yapmak gerekir” (Özbay, 2005, s. 178).

Konuşma becerisi ilk olarak çevreden edinilmeye başlandığı için okula yeni başlayan öğrencilerde yöresel ağız özelliklerini yansıtan ifadeler yoğun şekilde bulunmaktadır. Bu durum, iletişimin önüne bir engel olarak çıkmaktadır. Fakat bu durumdaki birçok öğrenci bu hataların farkına varamamakta ve bu hatanın devamında ısrar etmektedir. Bu noktada sınıf öğretmenlerine çok önemli görevler düşmektedir.

2.4 Metafor

“İnsanların herhangi bir kavram hakkındaki düşüncelerini ifade etmelerinin çok çeşitli yolları vardır. Araştırmacılar katılımcıların bir olay, nesne ya da kavram ile ilgili düşüncelerini veya algılarını ortaya çıkarmak için değişik yöntemler kullanmaktadırlar. Farklı yöntem ve tekniklerin, verilerin elde edilmesinde, yorumlanmasında ve çeşitli sonuçlara ulaşılmasında kendilerine has etkileri olmaktadır” (Yalçın, 2011, s. 52).

İnsanların kavramlar hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmanın bir yolu da metaforlardır. Metafor kelimesinin yerine mecaz ve eğretileme kelimeleri de kullanılmaktadır. Metaforlar benzetmeler yoluyla kavramlar hakkındaki algılarını ortaya çıkarmaya yönelik bir yöntemdir.

TDK (2010)'nin hazırladığı Türkçe Sözlük'te metafor kelimesinin yerine mecaz kelimesi kullanılmıştır. Mecaz kelimesi ise “bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz” olarak tanımlanmaktadır. Korkmaz ve Bağçeci (2013) metafor kavramını “Günlük yaşantımızda herhangi bir olayı ya da durumu değerlendirirken genelde her birimiz farklı bakış açılarıyla olaylara yaklaşırız. Sonuç itibarıyla aynı şeyi ifade etsek de konuyla ilgili düşüncelerimizi daha etkili bir şekilde ortaya koymak için çeşitli benzetmelerden faydalanırız. İşte bir kavram ya da durumun bireyler tarafından farklı benzerlikler kurularak aktarılmasına genel anlamda metafor denilmektedir.” (s.188) diyerek tanımlamışlardır. Koçak (2011) Türkçede metafor kavramına en yakın anlamda eğretileme kelimesinin kullanıldığını eğretilemenin bir gerçek anlamı, ona benzerliği olan başka bir anlamla anlatma; benzerlik ilişkisinden yararlanarak bir sözcüğün, bir adın, anlamını eğreti olarak aktarma sanatı olarak tanımlandığını belirtmiştir.

Soydemir (2011) verdiği örnekle metaforu şöyle açıklamıştır:

““Öğretmen güneş gibidir veya öğretmen güneşe benzer” dediğimizde;

1.Metaforun konusu; öğretmen

2.Metaforun kaynağı; güneş

3.Metaforun kaynağından (yani güneş olgusundan), metaforun konusuna (öğretmen olgusuna) atfedilmesi düşünülen özellikleri; nasıl ki güneş dünyamızı aydınlatır, ışık verirse, öğretmen de verdiği bilgiler ile öğrencilerini aydınlatır, onlara ışık tutar. Örnekte görüldüğü gibi, metaforun kaynağı, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla açıklamayı sağlar” (s.21).

Metafor terimi, Latince ve Grekçe metafora kökünden geliyor; meta: öte, aşırı ve pherein: taşımak, yüklenmek sözcüklerinden oluşmuş bir birleşik ad. Salman (2013)’a göre dilde metaforların kullanımı dinleyen ya da okuyan insan zihninde yeni bir alan açtığını söylüyor. Ayrıca metafor kullanılan durumlarda metaforu okuyanın veya dinleyeninin kendisinin keşfetmek zorunda olduğunu, bu durumun da bir iletişim olduğunu söylemektedir.

Quine (2013) “Eğretileme Üzerine Son Düşünceler” adlı çalışmasında metaforların önemini şöyle açıklamıştır. “Haz işten önce gelir. Oyun oynayan bir çocuk yaşamın sorumlulukları için alıştırmalar yapıyordur. Genç impalalar boynuzlarıyla itişip kakışırken eskrimcilik oynamaktadır. Cyrl Smith, sanat için sanatın eski önemli teknolojik atılımlara götüren ana yol olduğunu söylüyor. Eğretileme yolu da öyle: şenlikli düzyazıda ve yüksek şiirsel sanatta çiçeklenir, fakat bilimin ve felsefenin gelişen sınırlarında da yaşamsal önemdedir. (s.75)” Pilav ve Elkatmış (2013) ise “Kişilerin hayat görüşlerinin belirlenmesinde, dünyayı anlamlandırmalarında, olay, durum, olgu, kavram ve nesnelere kurdukları iletişimde metaforik düşüncenin çok büyük önemi vardır.” (s.1210) diyerek metaforların önemine farklı bir açıdan yaklaşmıştır.

Sezer’e (2003) göre metafor teknik olarak birkaç öğeden oluşuyor. “Bunlar;

1. Açıklanmak ya da anlamlandırılmak istenen soyut bir olgu (durum vakıa).
2. Bu olguyu açıklamak için kullandığımız (daha) somut bir olgu ve bu olgunun dilsel ifadesi.

3. Bu iki olgu arasında kurulan özel denklik(ler).”

Lakoff ve Johnson (2010) metaforları dünyadan çıkarmanın mümkün olmadığını şu sözleri ile vurgulamıştır: “Metaforlar yaratıcıdır; çünkü zihnimizi mevcut ve aşikâr benzerliklerin, ilişkilerin ve görüşlerin ötesinde, kendi yarattıkları yeni benzerliklere, ilişkilere ve görüşlere yönlendirir. Metafor keşiftir; çünkü kelimenin tek başına daha önce taşıyamayacağı bir anlam boyutu keşfedilir ve böylece hem kelimenin hem de düşüncenin anlam ufku genişler. Metafordan bağımsız anlama yoktur. İl postino (Postacı) filminde postacı Mario, Pablo Neruda’ya “dünya tümüyle başka bir şeyin metaforu” der. Gerçekten de dünyaya metaforik olmayan bir açıdan bakmak mümkün değildir” (s.12).

“Metafor genellikle söylemi süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret sayılır; ancak, önemi bundan çok daha büyüktür. Metafor kullanımı, bireyin genel olarak dünyayı kavrayışına sinen bir düşünme biçimi ve bir görme biçimi anlamına gelir. Metaforlar, söylenmek isteneni daha az sözcükle daha vurgulu biçimde söylemeye yararlar. Örneğin “yatakhane benim için hapishaneydi” tümcesinden yiyeceklerin sınırlı olduğu, ışığın az olduğu, zor günler geçirildiği anlamı gibi birçok anlam çıkabilir” (Girmen, 2007, s. 9) .Aydoğdu (2008) metafor kullanımını bireylerin bilinenle bilinmeyeni ilişkilendirilerek, kavramlar arasında yeni bağlantılar kurmaya çalışmasıyla bireylerde yaratıcılığı geliştirdiğini vurgulamıştır.

Saban (2008) metaforu güçlü kılan durumu şöyle açıklamıştır: “ Metafor, X olgusunun Y olgusu gibi olduğunun açık veya örtük bir biçimde belirtilmesiyle oluşur. İşte metaforu bir zihinsel model olarak güçlü kılan durum da budur; yani, onun iki benzeşmez olgu arasında bir ilişki kurarak belli bir zihinsel şemanın başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılmasına olanak vermesidir. Bu yönüyle metaforlar, bir bireyin zihninin belli bir kavrayış biçiminden başka bir anlayış biçimine hareket etmesini sağlayarak, o bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine imkân tanır” (s.424).

Yaşar ve Girmen (2012) metafor kavramının ortaya çıkışını temel dil becerilerine dayandırmaktadır. Yaşar ve Girmen (2012)’e göre insanlar iletişimlerini, sözcüklerle ve

dört temel dil becerisiyle gerçekleştirmektedir. Bireylerin duygu ve düşüncelerini zengin bir şekilde ifade etmede o dilde yer alan deyim, atasözü, benzetme, kişileştirme ve metanomi gibi dil öğelerinden faydalanmaları gerekir. İşte bu dil öğelerinin hepsini bir arada düşündüğümüzde metafor kavramının ortaya çıkar.

Korkmaz ve Bağçeci'nin (2013) "Lise Öğrencilerinin "Üniversite" Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi" isimli çalışmasında farklı uzmanları kaynak göstererek metaforların yararlarını şu şekilde sıralamıştır:

- 1- "Eğitim alanında da anlaşılmayan, anlaşılması zor olan konularda veya bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır ifade etmede kullanılabilir.
- 2- Bireylerin soyut veya karmaşık olan olguları daha somut veya tecrübe edilen olgularla karşılaştırmalarını ve bu sayede de bilinmeyen olgulara ilişkin anlayış geliştirmelerini sağlarlar.
- 3- Metaforlar kişilerin zihinlerindeki kavram izlerini, kavramlarla ilgili olmayan başka kelimelerle belirleyebilme olanağı sağlar. Bunun yanında tartışma ve araştırma aracı olarak kullanılabilir bir kavramdır.
- 4- Gerçekliği, bilgiyi kavramada alternatif yorum getiren mekanizma; bilgiyi farklı bir şekilde ele alma biçimi, bilgiyi üretme yolunda bir araçtır.
- 5- Metaforlar açık anlamda olduğu müddetçe ayrıntılı bir şekilde, kavramların altında yatan benzerlikleri manaları ifade edilebilir, nitelendirebilirler.
- 6- Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza yardım eden bir düşünme ve görme biçimidir.
- 7- Metaforlar, analiz edilmek istenen kavramlarının nasıl algılandığını ortaya çıkarmaya katkı sağlar" (s.189).

Semerci (2007) farklı uzmanlardan referans göstererek metaforun olumsuz yönlerini ise şu şekilde sıralamıştır:

1. "Olgunun veya yaşantının sadece bir kısmını yansıtabilirler.
2. Anlamlar üst üste gelebilir ve karıştırılabilir
3. Önyargıların olumsuz etkisi olabilir" (s. 127).

Girmen'in (2007) Tompkins ve Lawley'den aktardığına göre metaforların özellikleri şunlardır:

- “Bir kavramı farklı bir kavramla tanımlama,
- Bir kavramı, farklı bir kavramın benzetme yönüyle betimleme,
- Bir kavramı farklı bir boyutta görme,
- Bir kavramı farklı bir kalıpla yorumlama” (s.9).

Arslan ve Bayrakçı'nın (2006) Kövecses'ten aktardığını göre metaforik süreçlerin tek yönlülük ilkesi üzerine çalıştığını ve bu ilke gereğince metaforik süreçlerin somut olandan soyut olana doğru gideceğini ve bu yönün değişmeyeceğini söylemektedir. Yani metaforlar da somut bir kavram kaynak olarak kullanılırken soyut bir kavram hedef olarak kullanılmaktadır. Günlük yaşamda kullanılan metaforların da bu şekilde oluşturulduğu görülmektedir. Çelikten (2006) ise benzetmeleri metaforların ilk aşaması olarak görmekte ve benzerliğin çok olduğu yerlerde metaforlardan yararlanma şansının çok, benzetmelerin az olduğu yerlerde metaforlardan yararlanma şansının daha çok olduğunu söylemiştir.

“Lakoff ve Johnson (1980) “Yaşamımızdaki Metaforlar” (Metaphors We Live By) adlı kitaplarında insanların düşünme sürecinin ve kavramsal sistemlerinin metaforlar ile yapılandırıldığını belirtmektedirler. Bu nedenlerle eğitimde, insanların belirli bir olguya ilişkin algılarının betimlenmesinde metaforlar sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır (Hacıfazlıoğlu; Karadeniz; Dalgıç, 2011, s. 100)”. Semerci (2007)'nin aktardığına göre öğretmenler de farkında olarak ya da olmadan metaforlara sıklıkla başvurmaktadır.

Hacıhafızoğlu, Karadeniz ve Dalgıç (2011)'in Saban'dan aktardığına göre metaforlar öğretimde ve öğretmen eğitiminde; profesyonel düşünme, profesyonel kimlik geliştirme, pedagojik bir araç, bir yansıtma aracı, değerlendirme aracı, bir araştırma aracı, program kuramı, zihinsel model, keşfetmede bir araç ve öğretimde değişim için bir araç olarak kullanılmıştır. Ayrıca Aykaç'ın (2012) yeni bir olguyu anlama ve anlamada metaforların etkili bir araç olmasından dolayı yeni bir bilginin öğrenilmesini kolaylaştırdığını söylemiştir. Metaforların bu yönüyle eğitimde yeni bilgilerin kavratılmasında kullanılabileceği düşünülebilir. Geçit ve Geçer (2011) bir kavramın

yeni öğrenilen başka bir özelliği, çoğu zaman çok iyi bilinen başka bir durumların özellikleriyle eşleştirilerek ya da zihinde benzetmeler oluşturularak bilinmeyen kavramların bilinen kavramlarla anlatılması olarak informal ve formal öğrenmelerde kullanılabileceğini söyleyerek metaforların yeni bilgilerin kavratılmasında kullanılabileceği fikrini desteklemişlerdir. Arslan ve Bayrakçı (2006) metaforların eğitim alanında nasıl kullanıldıklarını Vadeboncoeur ve Torres'den alıntılararak şöyle açıklamışlardır: “Eğitim yönetiminde metaforlara müfredat geliştirme ve planlamada; öğretim alanında da öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşüncüyü geliştirmede başvurulmaktadır. Öğretmen eğitiminde ise metaforlar, öğretim uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmenlerin modern eğitim anlayışındaki yerlerini belirlemede bir araç konumundadır” (s.101).

Asaman (2013) eğitim alanında metafor çalışmalarının yaygınlaşması ile birlikte öğretmen yetiştirme programlarının incelenmesinde kullanılmaya başlandığını ve metafor yönteminin öğretmen yetiştirme programlarının öğeleri arasındaki ilişkileri anlamada ve düzeltmede büyük katkılar sağlayacağını düşündüğünü söylemektedir.

“Diğer bilimlerde olduğu gibi eğitimde de, araştırmacılar ve uygulayıcılar kendi alanlarında metafor kalıpları ve imajlar tarafından bilinçli olmadan yönlendirilmektedir. Bunlar profesyonel bilginin prototipi veya profesyonel düşüncenin taslağı olarak görülmektedir. Metaforlar eğitimin planlanması ve analiz edilmesi sürecinde özellikle öğretmenin öğretim ve öğrenmesi hakkında düşüncelerini derinden etkilemektedir” (aktaran Altun ve Apaydın, 2013, s. 331).

“Türkçe öğretiminde metafor kullanımı; ana dili eğitimini zenginleştirilmesi açısından anlamlıdır. Türkçe öğretiminde dilin önemli bir ögesi olan metaforlardan yararlanılması; öğrencilerin zihinsel imge oluşturmaya, yaratıcı düşünmesine, soyut kavramları somutlaştırmasına, söz varlığını geliştirmesine ve anlatım sürecini zenginleştirmesine katkı getireceği düşünülmektedir. Türkçe öğretimini daha verimli bir biçime dönüştürecek bu katkıların eğitim sürecinde çocuğa kazandırılmasındaki en etkili dönem, öğrencinin ana dilini sistematik bir biçimde öğrenmeye başladığı ilköğretim basamağıdır” (Girmen ve Yaşar, 2012, s. 14).

“Metaforlar, olumlu ve olumsuz çağrışımlar barındırabilir. Bu duruma Nikitina ve Furuoka (2008)’un “öğrenme” hakkında verdiği metafor örnek olarak gösterilebilir. Bir öğrenci öğrenmeyi “Everest’e tırmanma” olarak tanımlıyorsa öğrencinin başa çıkmak zorunda olduğu “başarısız olma tehlikesi” vardır. Ayrıca bu metafor, hedefe ulaşmaya kadar sabırlı olmayı ve dikkatli hareket etmeyi de içermektedir. Buna rağmen, bu metafor iyimserlik doludur; çünkü hedefe ulaşmak öğrenciyi “dünyanın tepesine” çıkaracaktır. Bununla birlikte metaforların yorumlanmasında metaforu oluşturan kişinin geçmiş yaşantısı önemlidir. Örneğin, öğrenciyi “yağmur” metaforuyla tanımlayan iki öğretmenden birisi, açıklamasında “bolluk, bereket” olarak tanımlarken bir başka öğretmen “sel başlangıcı” olarak açıklamalarda bulunabilmektedir” (Akkaya, 2011, s. 2).

Koçak (2011) metaforların kullanılmasında öğrencilerin sahip oldukları önyargılara dikkat çekmiştir. Bu önyargıların metaforların nasıl kullanıldıklarına ve öğrencilerin metaforları önceki öğrenmelerine nasıl bağladıklarına göre yararlı ve zararlı olabileceklerini söylemiştir.

Metaforlar, ilk olarak 1980’li yıllarda Lakoff ve Johnson’un geliştirmiş oldukları “zihinsel metafor teorisi” olarak adlandırılan bir perspektiften ortaya çıkmıştır. Bu teoriye göre “Kavram sistemimiz büyük oranda metaforikse, düşünme tarzımız ve tecrübe ettiğimiz her olgu bir bakıma metaforiktir” (Şahin ve Baturay, 2013, s. 179).

Doğan (2013) metaforik düşünme sürecini metaforları kullanarak düşünme olarak; Yılmaz (2011) ise sosyal gerçeğin, mecazi olarak aktarılması ya da yansıtılması olarak tanımlamışlardır. Yılmaz (2011) metaforik anlatımda, benzetmeden yararlanarak sözcükleri gerçek anlamları dışında kullanma vardır, demiştir.

“Metaforlar, insanların herhangi bir konudaki düşüncelerini ifade edebilmeleri için konuya farklı açılardan yaklaşabilmelerine imkân tanıyan bilişsel kavramlardır. Bu kavramların değerlendirilmesiyle farklı açılardan yaklaşılan konunun anlaşılması (Morgan, 1998: 25; Short, 2000: 325) ve gerçeğe dönük şekillendirilmesi (Kendall ve Kendall, 1993:149) sağlanmış olur. İnsanlar her kavramı açıklayabilecek kelime hazinesine sahip olamayabilir. Herhangi birinden bir kavramı açıklaması istendiğinde birey o kavramı başka bir bilgi alanına ait olan kavramla mukayese edip, gerçeğe dönük

olarak şekillendirip ifade etme yoluna gidecektir (Clarcken, 1997: 4). Yani birey, metaforik düşünme sürecine başvuracaktır” (aktaran Sevim; Veyis; Kınay, 2012, s. 39).

Pilav ve Üstten (2013) kişilerin hayat görüşlerinin belirlenmesinde, dünyayı anlamlandırmalarında; olay, durum, olgu, kavram ve nesnelere kurdukları iletişimde metaforik düşüncenin çok büyük önemi olduğunu vurgularken son yıllarda metaforik çalışmaların oldukça yaygınlık kazandığını söylemiştir. Yine Yılmaz (2011) son yıllarda metaforik çalışmalar üzerindeki vurgunun arttığını ve metaforik çalışmaların geniş bir etki yarattığını söylemiştir

Eraslan (2011) metaforik çalışmaların aşamalarını “ Metaforik çalışmalarda öncelikle üzerinde analiz yapılacak sondaja tabi tutulacak bir olgu, durum, kavram belirlenir. Bu olgu, durum ya da kavramın metaforik analize uygun bir derinliğe ve kapsama sahip olması gerekmektedir. Bu aşama araştırmayı yapacak araştırmacı ya da yetkili kişi tarafından belirlenir. İkinci aşama ise araştırma sürecine katılan bireylerle ilgilidir. Burada bireylerin metafor üretmeleri istenen olgu, durum ya da kavram ile ilgili sahip oldukları derinlik, genişlik ve zenginlik belirleyici olacaktır. Üretilen metaforların niteliği bu zeminle ilgilidir. Üçüncü aşamada da neden bu metaforun seçildiği araştırma sürecine katılan kişiler tarafından açıklanmakta kısa ama derinlemesine bir bağlamda kurulan özel denkleğin nedenleri belirtilmektedir.” (s.14) diyerek açıklamıştır

Kısaca metaforlar gündelik yaşantıda, dilsel bir araç olarak herhangi bir konu hakkında görüşlerin açıklanmasında, bir kavram ya da nesneyi tanımlarken, eğitimde, öğretmen yetiştirme sürecinde, hayatın her anında ve alanında kullanılabilirler.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği hakkında bilgiler verilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

8. sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma durum (vaka) çalışması ile yapılandırılmıştır. “Vaka çalışması, sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir” (Merriam, 2013, s. 40). Araştırmanın verilerinin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. “Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da gözlenen boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224).

3.2. Çalışma Grubu

Aşağıda yer alan Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, okulun bulunduğu yerleşim birimi ve okul türü değişkenlerine göre dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 1: Çalışma Grubunun Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişken		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kız	19	38,8
	Erkek	30	61,2
Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi	Şehir	33	67,3
	Köy	16	32,7
Okul Türü	Normal	37	75,5
	İmam Hatip	12	24,5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 49 katılımcının 19'unun (%38,8) kadın, 30'unun (%61,2) erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların okulun bulunduğu yerleşim yerine göre dağılımına bakıldığında 33'ünün (%67,3) şehir merkezinde, 16'sının (%32,7) köyde eğitim aldığını göstermektedir. Yine katılımcıların %37'si (75,5) normal eğitim veren okullarda eğitim alırken 12'si (%24,5) İmam Hatip Ortaokullarında eğitim almaktadır

3.3. Veri Toplama Araçları

İlköğretim son sınıf öğrencilerinin ana dili ve dört temel dil becerisine yönelik algılarını ortaya çıkarmak için öğrencilerden "Ana dili, Okuma, Dinleme, Konuşma ve Yazma" kavramlarına ilişkin metafor üretmeleri istenmiştir. Öğrencilere metaforu üretirken dikkat etmeleri gereken noktalar söylenmiş ve her bir kavram için sadece bir metafor üretmeleri ve bu metaforu kullanma nedenlerini formun "çünkü" kısmına yazmaları istenmiştir. Katılımcılar arasında sorulan soruların "çünkü..." kısmı doldurulmayan cevaplar değerlendirmeye alınmamıştır. Çünkü her öğrenci aynı metafora farklı anlamlar yükleyebilir ve bu farklı anlam ancak soruların "çünkü" kısmı doldurularak anlaşılabilir. Bu doğrultuda her alt boyutu ayrı ayrı ifade eden bir form oluşturulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmacılar tarafından hazırlanan formlar 49 öğrenciye dağıtılmış ve 40 dakika süre verilerek doldurmaları istenmiştir. Dağıtılan formlardaki bazı sorular katılımcılar tarafından boş bırakılmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen verilerin analiz edilmesinde ve yorumlamasında aşağıdaki yol izlenmiştir.

1) İsim Verme Aşaması: Bu aşamada öğrenciler tarafından üretilen metaforlar ile geçici bir liste oluşturulmuştur. Her sorunun metaforları ayrı ayrı ele alınmıştır.

2) Düzenleme Aşaması: Bu aşamada her soru için üretilen metaforlar ayrıştırılmış ve o soru için diğer metaforlarla olan benzerlikleri ve ortak özellikleri bakımından analiz edilmiştir. Bu aşamada 8. sınıf öğrencilerinin tümünün geçerli metafor üretmedikleri bazılarının ise bir metafor ürettikleri hâlde mantıklı bir gerekçe sunmadıkları gözlenmiş ve bu cevaplar değerlendirmeye alınmamıştır.

3) Kategori Oluşturma Aşaması: Öğrencilerinin ürettiği metaforlar birbirleriyle ilişkileri doğrultusunda kategorize edilmiştir. Kategorize edilemeyen kavramlar “Diğer” kategorisi altında toplanmıştır. Kategoriler oluşturulurken kodların gerekçeleri göz önünde tutulmaya çalışılmıştır. Toplam 17 soruda 26 kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler “ Bitkiler, Organlar, Milli Değerler, Eğitim, Eşyalar, Astronomik Kavramlar, Hayvanlar, Taşıtlar, Dini Kavramlar, Yapılar, Milletler, İnsanlar, Beceriler, Rahatsızlıklar, Böcekler, Soyut Kavramlar, Yiyecek ve İçecekler, Bilim, Fiziksel Aktiviteler, Gezegenler, Yaşamsal İhtiyaçlar, Teknoloji, Hava Olayları, Müzik, Meyveler, Diğer” şeklindedir.

3.6 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Yıldırım ve Şimşek (2006) nitel araştırmada geçerlik ve güvenirliliği sağlamada toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliliğin önemli ölçüleri arasında yer almaktadır demiştir. Bu araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliliğini sağlamak için veri analiz süreci açıklanmış ve araştırma oluşturulan kategorileri temsil eden metaforların hepsine bulgular kısmında yer verilmiştir. Araştırmada her bir soru için üretilen metaforların,

oluşturulan kategoriler kapsamına girip girmediği uzman görüşüne başvurularak teyit edilmiştir. Metaforlar listesi ve kategori listesi uzmanlara verilerek metaforları kategorilere yerleştirmeleri istenmiştir. Daha sonra araştırmacının listesi ile karşılaştırılmıştır. Uzlaşma katsayısı hesaplanmış ve sonuç 0,73 bulunmuştur. Bu sonuca göre sonuçlar arasında önemli derecede uyulma sağlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın problem ve alt problemler cümlelerine bulunan cevaplar, tablolar kullanılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 2’de, çeşitli kodların; *Bitkiler, Organlar, Milli Değerler, Eğitim, Eşyalar, Astronomik Kavramlar, Hayvanlar, Taşıtlar, Dini Kavramlar, Yapılar, Milletler, İnsanlar, Beceriler, Rahatsızlıklar, Böcek, Soyut Kavramlar, Yiyecek ve İçecekler, Bilim, Fiziksel Aktiviteler, Gezegenler, Yaşamsal İhtiyaçlar, Teknoloji, Hava Olayları, Müzik, Meyveler ve Diğer* gibi kategorilere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 2: Kategorilere Göre Kodların Dağılımı

Kategoriler	Kodlar
Bitkiler	<i>Ağaç(18), Çiçek(14), Ot(9), Gül(6), Bitki(5), Solmuş Çiçek(5), Kaktüs(4), Ağaç Kökü(3), Diken(2), Çiçek Yaprağı, Lale, Söğüt, Papatya, Açmamış Çiçek, Çim, Sarmaşık, Ağaç ve Dalları, Çürümüş Bitki, Kurumuş Çiçek, Kirlenmiş Çiçek, Solmuş Gül,</i>
Organlar	<i>Beyin(16), Kalp(15), Göz(8), Kulak(8), Ağız(4), Damar(3), El(3), Vücut(2), Yürek(2), Kaş-Göz, Hayat Damarı, İnsan Organları, Dil, Ana Damar,</i>
Milli Değerler	<i>Bayrak(8), Türkçe(5), Vatan(3), Millet(3), Namus(2), Irk(2), Miras, Anadil, Bağımsızlık, Vatan Sevgisi, Kültür, Özgürlük, Türkiye,</i>

Eğitim	<i>Kitap(11), Kalem(8), Tarih(2), Masal(2), Okul(2), Öğrenci, Öğretmen, Kalemlik, Sıkıcı Kitap, Boş Kitap, Eser, Bilgi, Sözlük, Kütüphaneden Bilgi Alma, Beden Dili, Satranç, Hikâye, Eğitim, Biyoloji,</i>
Eşyalar	<i>En Özel Eşya(5), Kıyafet(3), Ayna(2), Ayakkabı(2), Eşya, Saat(2), Ayakkabı Bağcığı, Makine, Bilgisayar(2), Mikrofon, Vazo, Sıra, Kıyafet, Radyo(2), Kulaklık, Kalorifer, Ses Topu, Masa, Bozuk Mikrofon, Buruşmuş Kâğıt(2), Silinmiş Kâğıt, Kötü Eşya, Bozuk Daktilo, Gözlük, Dolap, Boş Sayfa, Kirlenmiş Eşya, Mp3 Player, Giysi, 7</i>
Astronomik Kavramlar	<i>Yıldız, Uzay, Gece Gündüz</i>
Hayvanlar	<i>Hayvan(17), Kuş(6), İnek(3), Kedi(2), Papağan, Kör Boğa, Yarasa, Köpek, Yılan, Horoz, Kanadı Kırık Kuş,</i>
Taşıtlar	<i>Araba(5), Bisiklet(2), Traktör, Uçak, Tekerli Patlak Bisiklet,</i>
Dini Kavramlar	<i>Melek(10), İbadet, Ahiret Sınavı,</i>
Yapılar	<i>Ev(7), Duvar(4), Labirent, Evin Kolonu, Köprüünün Ayakları, Çatısız Ev, Mağaza,</i>
Milletler	<i>Çinliler</i>

İnsanlar	<i>İnsan(7), Bebek(6), Cahil(5), Beceriksiz(3), Ölü(4), Çocuk(3), Mal(3), Salak(4), Yorgun İnsan(2), Dert Ortağı, Yazar(2), Kadın, Biz, Ben, Gıcık, Sporcu, Anne, Boş İnsan, Sağır(2), Çalışkan, Çirkin(2), Saf, Saygısız İnsan, Anlamayan İnsan(3), Beyinsiz İnsan, Akılsız İnsan, Kıyafetsiz İnsan, Kötü Spiker, Kekeme İnsan, Umutsuz İnsan, Mahkûm, Kötü, Kötü Yazar, Kötü Şair, Tat İnsan, Sakat İnsan, ,Zekâ Geriliği Olan İnsan, Mutsuz İnsan, Başarısız Öğrenci, Etsiz İnsan, Mal, Eğitimsiz İnsan, Yatalak Hasta, Kör, Özürlü İnsan, Deli, Obez İnsan, Baba</i>
Beceriler	<i>Konuşma(33), Yazma(14), Dinleme(13), Okuma(10), Görme(5), İletişim(4), Araba Sürmek, Beceri, Resim, Şarkı Söylemek, Öğrenme, Konuşma,</i>
Rahatsızlıklar	<i>Ölüm(2), Yorgunluk(3), Bitkisel Hayat, Hastalık, Kol Ağrısı</i>
Böcek	<i>Böcek(12), Karınca(3), Kelebek(2), Örümcek(2), Arı, Ağustos Böceği,</i>
Soyut Kavramlar	<i>Düşünce, Hayal Kurma,</i>
Yiyecekler ve İçecekler	<i>Su(31), Yemek(15), Çikolata(3), Uyumak(3), Dondurma(2) ,Ekmek(2), Tuzlu Yemek, Meyve, Yumurta, Kuru Fasulye-Turşu-Pilav-Ayran, Elma, Yiyecek, Spor,</i>
Bilim	<i>Bilim,</i>
Fiziksel Aktiviteler	<i>Spor(3), Oturma(2), Uyku(4), Uyumak(2), Çalışmak(2), Gülmek(2), Yaşamak(3), Uyuma(5), Egzersiz, Gezmek, Hareket, Dinlenmek,</i>

Gezegener	<i>Güneş(2), Dünya(2)</i>
Yaşamsal İhtiyaçlar	<i>Oksijen(17), Hayat(12), Yaşam(10), Nefes Almak(5), Sağlık(5), Barınma(3), Yemek Yemek(3), Sevgi(2), Beslenme(2), Para, Besin Zinciri, Kan Dolaşımı, Can, Kan, Temel İhtiyaç, Solunum, Nefes,</i>
Teknoloji	<i>Şarj, Robot(2)</i>
Hava Olayları	<i>Bulut(2)</i>
Müzik	<i>Müzik(3), Şarkı, Şarkı Dinlemek, Opera</i>
Meyveler	<i>Çürük Elma, Ezilmiş Elma, Çürük Meyve,</i>
Diğer	<i>Odun(5), Aile(3), Çöp(2), Huzur(2), Taş(2), Çin Yazısı(2), Aşk(2), Tahta(2), Sessizlik(2), Servet(2), Kaya(2), Maden Ocağı, Yansımamız, Işık, Yelkovan, Çok Sıkıcı Bir Şey, Ses, Armağan, Kafa Şişirmek, Makineli Tüfek, Rahatlık, Çevre, Gün, İçimizi Yansıtma, Kördüğüm, Zaman, Güzellik, Zekâ, Her Şey, Silah Mermisi, Kendi İsmi, Saf Altın, Can Sıkıntısı, Gürültü, Kavga, Hiç, Cansız Varlık, Anlaşamamak, Eski Çağ, Yaş Tahta, Ateş, Mutsuzluk, Bilinmez, Sap, Hiçbir Şey, Doğum Günü Hediyesi, Susmak, Acı, Düşünmek, Tatma, Ömür Törpüsü, Hayal Gücü, Kötü Söz, Değişim, Renkler, Zihin</i>

Aşağıda yer alan Tablo 3’de katılımcılara sorulan “Ana dili ..... gibidir. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş “ana dili” ile ilgili metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 3: Ana Dili İle İlgili Metaforlar

Kategoriler	f	%
Bitkiler	8	16,7
Dini Kavramlar	8	16,7
Milli Değerler	5	10,4
Eğitim	4	8,3
İnsanlar	4	8,3
Organlar	4	8,3
Yaşamsal İhtiyaçlar	3	6,2
Astronomik Kavramlar	2	4,2
Eşyalar	2	4,2
Taşıtlar	2	4,2
Beceriler	1	2,1
Hayvanlar	1	2,1
Milletler	1	2,1
Yapılar	1	2,1
Diğer	2	4,2
Toplam	48	100

Yukarıda yer alan Tablo 3'e göre "Ana dili ..... gibidir. Çünkü ....." sorusuna toplam 48 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 15 farklı kategori oluşmuştur. Kategorize edilemeyen 2 metafor "Diğer" adlı kategorinin altında yer almıştır. Kategorize edilemeyen kavramlar "Yansıma ve Maden Ocağı" olmuştur. Frekansı en yüksek olan kategoriler "Bitkiler" ve "Dini Kavramlar" kategorileri olduğu görülmüştür. "Bitkiler" ve "Dini Kavramlar" kategorilerinin frekansı 8 (%16,7)'dir. "Milli Değerler" kategorisinin frekansı 5 (%10,4) "Eğitim, İnsanlar ve Organlar" kategorilerinin frekansı 4 (%8,3); "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisinin frekansı ise 3 (%6,2)'tür. En az frekansa sahip kategoriler ise "Astronomik Kavramlar, Eşyalar, Taşıtlar, Beceriler, Hayvanlar, Milletler, Yapılar" kategorileridir. "Astronomik Kavramlar, Eşyalar, Taşıtlar" kategorilerinin frekansları 2 (%4,2); "Beceriler, Hayvanlar, Milletler ve Yapılar" kategorilerinin frekansı ise 1 (%2,1)'dir.

"Bitkiler" kategorisinde yer alan kodlar "Gül, Ağaç, Çiçek Yaprağı, Lale, Çiçek ve Söğüt Ağacı"dır. Bu kodlardan "Gül ve Ağaç" kodları 2 frekansa sahiptir. Diğer kodlar 1 frekanslıdır. "Dini Kavramlar" kategorisindeki kod ise "Melek"tir. "Melek" kodunun frekansı ise 8'dir. "Milli Değerler" kategorisinde yer alan kodlar "Bayrak, Vatan, Türkçe, Millet ve Miras"tır. 4 frekanslı kategorilerden "Eğitim" kategorisinin kodları "Öğrenci, Öğretmen, Kalemlik ve Okul"dur. "İnsanlar" kategorisinin kodları "Yeni Doğmuş Bebek, Bebek ve İnsan"dır. "İnsan" kodu 2 frekansa sahiptir. "Organlar"

kategorisinde yer alan kodlar “*Beyin ve Göz*”dür. Her iki kod da 2 frekansa sahiptir. 3 frekanslı “*Yaşamsal İhtiyaçlar*” kategorisinin kodu “*Oksijen*”dir. “*Oksijen*” 3 frekansa sahiptir. 2 frekansa sahip kategorilerden “*Astronomik Kavramlar*” kategorisinin kodları “*Yıldız ve Uzay*”; “*Eşyalar*” kategorisinin kodları “*Eşya ve Saat*”; “*Taşıtlar*” kategorisinin kodu ise “*Araba*”dır. “*Araba*” kategorisi 2 frekansa sahiptir. 1 frekansa sahip kategorilerden “*Beceriler*” kategorisinin kodu “*İletişim*”; “*Hayvanlar*” kategorisinin kodu “*Kuş*”; “*Milletler*” kategorisinin kodu “*Çinliler*” ve “*Yapılar*” kategorisinin kodu ise “*Ev*”dir.

Aşağıda yer alan Tablo 4’te katılımcılara sorulan “Yazma ..... benzer. Çünkü.....” sorusuna verilmiş cevaplardan kategorize edilmiş “yazma becerisi” ile ilgili metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 4: Yazma Becerisi İle İlgili Metaforlar

Kategoriler	f	%
Eğitim	8	16,3
Böcekler	6	12,2
Eşyalar	6	12,2
Bitkiler	4	8,2
İnsanlar	4	8,2
Beceriler	3	6,1
Fiziksel Aktiviteler	2	4,1
Rahatsızlıklar	2	4,1
Soyut Kavramlar	2	4,1
Taşıtlar	2	4,1
Yiyecek ve İçecekler	2	4,1
Bilim	1	2
Hayvanlar	1	2
Yapılar	1	2
Diğer	5	10,2
Toplam	49	100

Yukarıda yer alan Tablo 3’e göre “Yazma ..... benzer. Çünkü.....” sorusuna toplam 49 katılımcının cevap verdiği ve katılımcıların verdiği cevaplara göre 15 farklı kategori oluşturulduğu görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplardan 5 tanesi kategorize edilememiş bunlar “*Diğer*” kategorisinin altında toplanmıştır. Kategorize edilemeyen kavramlar “*Çöp, Çin Yazısı, Çok Sıkıcı Bir Şey, Işık ve Yelkovan*”dır. Bu soru için en fazla frekansa sahip olan kategori “*Eğitim*” kategorisidir. Bu kategorinin frekansı 8 (%16,3)’tür. “*Böcekler ve Eşyalar*” kategorilerinin ise

frekansı 6 (%12,2)'dir. "*Bitkiler ve İnsanlar*" kategorilerinin frekansı 4 (%8,2)'dir. "Beceriler" kategorisinin frekansı ise 3 (%6,1)'tür. En az frekansa sahip kategoriler ise 2 (%4,1) frekansa sahip "*Fiziksel Aktiviteler, Rahatsızlıklar, Soyut Kavramlar, Taşıtlar ve Yiyecekler ve İçecekler*" kategorileri ve 1 (%2) frekanslı "*Bilim, Hayvanlar ve Yapılar*" kategorileridir.

Bu kategorideki en fazla frekansa sahip kategori olan "*Eğitim*" kategorisinin kodları şunlardır: "*Kitap, Sıkıcı Kitap, Boş Kitap, Eser, Kalem ve Tarih*"tir. Bu kodlardan "*Tarih ve Kitap*" kategorileri 2 frekansa sahiptir. "*Böcekler*" kategorisinin kodları ise "*Böcek, Örümcek ve Karınca*"dır. "*Böcek*" 3 frekansa, "*Karınca*" 2 frekansa sahiptir. "*Eşyalar*" kategorisinin kodları şu şekildedir: "*Ayakkabı Bağcığı, Ayakkabı, Makine, Bilgisayar, Ayna*" Bu kodlardan "*Ayna*" 2 frekansa sahiptir. "*Bitkiler*" kategorisindeki dört kod şunlardır: "*Papatya, Gül, Kaktüs, ve Çiçek*". "*İnsanlar*" kategorisinin sahip olduğu 4 kod "*Dert Ortağı, Yorgun İnsan, Yazar ve İnsan*"dır. "*Beceriler*" kategorisi ise "*Araba Sürmek, Konuşma ve Beceri*" kodlarına sahiptir. "*Fiziksel Aktiviteler*" kategorisi "*Spor ve Oturma*" kodlarına sahiptir. "*Rahatsızlıklar*" kategorisinin kodları "*Kol Ağrısı ve Ölüm*"dür. "*Soyut Kavramlar*" kategorisinin sahip olduğu 2 kod "*Düşünce ve Hayal Kurma*"dır. "*Taşıtlar*" kategorisi "*Araba ve Bisiklet*" kodlarına sahiptir. "*Yiyecekler ve İçecekler*" kategorisinin kodları "*Tuzlu Yemek ve Su*"dur. "*Bilim*" kategorisi "*Bilim*", "*Hayvanlar*" kategorisi "*İnek*" ve "*Yapılar*" kategorisi "*Labirent*" kodlarına sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 5'te katılımcılara sorulan "Konuşma ..... benzer. Çünkü....." sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş "konuşma becerisi" ile ilgili metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 5: Konuşma Becerisine Yönelik Metaforlar

Kategoriler	f	%
Bitkiler	11	22,9
Eşyalar	4	8,3
Beceriler	4	8,3
Organlar	4	8,3
Yaşamsal İhtiyaçlar	4	8,3
Hayvanlar	3	6,2
Hava Olayları	2	4,2
İnsanlar	2	4,2
Taşıtlar	2	4,2
Yiyecekler ve İçecekler	2	4,2
Eğitim	1	2,1
Fiziksel Aktiviteler	1	2,1
Gezegenler	1	2,1
Teknoloji	1	2,1
Yapılar	1	2,1
Diğer	5	10,4
Toplam	48	100

Yukarıda yer alan Tablo 5'e göre "Konuşma ..... benzer. Çünkü....." sorusuna toplam 48 katılımcı cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 16 farklı kategori oluşturulmuştur. Kategorize edilemeyen 5 kavram "Diğer" kategorisi altında toplanmıştır. Diğer kategorisi altında toplanan metaforlar "Yorgunluk, Ses, Armağan ve Makineli Tüfek ve Kafa Şişirmek"tir. Bu kategoride en fazla frekansa sahip kategori "Bitkiler" kategorisidir. 11 (%22,9) frekansa sahiptir. Daha sonra "Eşya, Beceriler, Organlar ve Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorileri gelmektedir. Bu kategorilerin frekansı 4 (%8,3)'tür. "Hayvanlar" kategorisinin frekansı ise 3 (%6,2)'tür. En az frekansa sahip kategoriler ise "Hava Olayları, İnsanlar, Taşıtlar, Yiyecekler ve İçecekler, Eğitim, Fiziksel Aktiviteler, Gezegenler, Teknoloji ve Yapılar"dır. "Hava Olayları, İnsanlar, Taşıtlar, Yiyecekler ve İçecekler" kategorilerinin frekansı 2 (%4,2); "Eğitim, Fiziksel Aktiviteler, Gezegenler, Teknoloji, Yapılar" kategorilerinin frekansı 1 (%2,1)'tir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip olan "Bitkiler" kategorisinin kodları "Çiçek, Gül, Açmamış Çiçek, Ağaç"tır. Bu kodlardan "Çiçek" 6 frekansa, "Gül" 3 frekansa sahiptir. "Eşyalar" kategorisi "Mikrofon, Vazo, Kıyafet, Sıra" kodlarına sahiptir. "Beceriler" kategorisinin sahip olduğu kodlar ise "Resim, İletişim, Yazma ve Şarkı Söylemek" şeklindedir. Diğer 4 frekanslı kategorilerden "Organlar" kategorisinin kodu "Kalp"tir.

“Kalp” kodu 4 frekansa sahiptir. “Yaşamsal İhtiyaçlar” kategorisinin kodları “Oksijen ve Hayat”tır. “Oksijen ve Hayat” kodları 2 frekansa sahiptir. “Hayvanlar” kategorisinin kodları “Papağan ve Kuş”tur. “Kuş” 2 frekansa sahiptir. 2 frekanslı kategorilerden “Hava Olayları” kategorisinin kodu “Bulut”tur. “Bulut” 2 frekansa sahiptir. 2 frekanslı diğer kategoriler ve kodları şu şekildedir; “İnsanlar” kategorisi “Kadın ve Biz”; “Taşıtlar” kategorisi “Araba ve Traktör”; “Yiyecekler ve İçecekler” kategorisi “Su ve Çikolata” kodlarına sahiptir. “Eğitim” kategorisi “Kalem”; “Fiziksel Aktiviteler” kategorisi “Spor”; “Gezegenerler” kategorisi “Güneş”; “Teknoloji” kategorisi “Şarj”; “Yapılar” kategorisi “Ev” kodlarına sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 6’da katılımcılara sorulan “Dinleme ..... benzer. Çünkü.....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş “dinleme becerisi” ile ilgili metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 6: Dinleme Becerisine Yönelik Metaforlar

Kategoriler	f	%
Bitkiler	6	12,2
Fiziksel Aktiviteler	6	12,2
Organlar	6	12,2
İnsanlar	4	8,2
Müzik	4	8,2
Yiyecekler ve İçecekler	4	8,2
Eşyalar	3	6,1
Beceriler	2	4,1
Eğitim	2	4,1
Hayvanlar	2	4,1
Taşıtlar	2	4,1
Yaşamsal İhtiyaçlar	2	4,1
Böcekler	1	2
Gezegenerler	1	2
Yapılar	1	2
Diğer	3	6,1
Toplam	49	100

Yukarıda yer alan tabloya göre “Dinleme ..... benzer. Çünkü.....”. sorusuna toplam 49 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 16 kategori oluşturulmuştur. Kategorize edilemeyen üç kavrama “Diğer” kategorisi altında yer verilmiştir. Bu kavramlardan “Huzur” 2 kere “Rahatlık” 1 kere söylenmiştir. En çok metafora sahip kategoriler “Bitkiler, Fiziksel Aktivite ve Organlar” kategorileridir. Bu kategorilerin frekansı 6 (%12,2)’dır. Bu kategorilerden sonra en çok

frekansa sahip kategoriler “*Yiyecek ve İçecekler, İnsanlar ve Müzik*” kategorileridir. Bu kategoriler 4 (%8,2) frekansa sahiptir.” *Eşyalar*” kategorisinin frekansı ise 3 (%6,1)’tür. En az frekansa sahip kategoriler “*Beceriler, Eğitim, Hayvanlar, Taşıtlar, Yaşamsal İhtiyaçlar, Böcekler, Gezegenler ve Yapılar*”dır. “*Beceriler, Eğitim, Hayvanlar, Taşıtlar ve Yaşamsal İhtiyaçlar*” kategorilerinin frekansı 2 (%4,1); “*Böcekler, Gezegenler ve Yapılar*” kategorilerinin frekansı ise 1 (%2)’dir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip kategorilerden “*Bitkiler*” kategorisinin kodları “*Çiçek, Çim ve Ağaç*”tır. Bu kodlardan “*Çiçek*” kategorisi 3, “*Ağaç*” kategorisi 2 frekanslıdır. “*Fiziksel Aktiviteler*” kategorisinin kodları “*Dinlenmek, Uyumak ve Uyku*”dur. Bunlardan “*Uyku*” 3 frekanslı “*Uyumak*” 2 frekanslıdır. “*Organlar*” kategorisinin kodları “*Beyin, Kalp ve Kulak*”tır. “*Kulak*” 3 frekansa ve “*Kalp*” 2 frekansa sahiptir. 4 frekanslı kategorilerden “*İnsanlar*” kategorisinin kodları “*Bebek, Ben, Çocuk ve İnsan*”; “*Müzik*” kategorisinin kodları “*Müzik, Şarkı, Şarkı Dinlemek*”; “*Yiyecekler ve İçecekler*” kategorisinin kodları “*Çikolata, Ekmek ve Su*”dur. Bu kodlardan “*Müzik*” ve “*Su*” kodları 2 frekansa sahiptir. “*Eşyalar*” kategorisinin kodları “*Radyo, Saat ve Kulaklık*”tır. 2 frekanslı kategorilerden “*Beceriler*” kategorisinin kodları “*Görmek ve Konuşmak*”; “*Eğitim*” kategorisinin kodları “*Masal ve Bilgi*”; “*Hayvanlar*” kategorisinin kodları “*Kuş ve Kedi*”; “*Taşıtlar*” kategorisinin kodları “*Uçak ve Araba*”; “*Yaşamsal İhtiyaçlar*” kategorisinin kodları “*Oksijen ve Hayat*”tır. “*Böcekler*” kategorisi “*Böcek*” koduna; “*Gezegenler*” kategorisi “*Dünya*” koduna; “*Yapılar*” kategorisi “*Evin Kolonu*” koduna sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 7’de katılımcılara sorulan “Okuma ..... benzer. Çünkü.....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş “okuma becerisi” ile ilgili metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 7: Okuma Becerisine Yönelik Metaforlar

Kategoriler	f	%
Eğitim	9	18,7
Beceriler	5	10,4
Bitkiler	5	10,4
Yiyecek ve İçecekler	4	8,3
Böcekler	3	6,2
Fiziksel Aktiviteler	3	6,2
İnsan	3	6,2
Rahatsızlıklar	3	6,2
Organlar	3	6,2
Dini Kavramlar	2	4,2
Eşyalar	2	4,2
Hayvanlar	1	2,1
Taşıtlar	1	2,1
Yaşamsal İhtiyaçlar	1	2,1
Diğer	3	6,2
Toplam	48	100

Yukarıda yer alan Tablo 7'ye göre “Okuma ..... benzer. Çünkü.....” sorusuna toplam 48 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 15 farklı kategori oluşturulmuştur. Verilen cevaplardan kategorize edilemeyen 3 metafora “Diğer” kategorisinin altında yer verilmiştir. Bu metaforlar “Çevre, İçimizi Yansıtma ve Gün” metaforlarıdır. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori “Eğitim” kategorisidir. “Eğitim” kategorisi 9 (%18,7) frekansa sahiptir. “Beceriler ve Bitkiler” kategorileri 5 (%10,4) frekansa sahiptir. “Yiyecek ve İçecekler” kategorisi 4 (%8,3) frekansa; “Böcekler, Fiziksel Aktiviteler, İnsan, Rahatsızlıklar, Organlar,” kategorileri 3 (%6,2) frekansa sahiptir. “Dini Kavramlar ve Eşyalar” kategorilerinin frekansı 2 (%4,2)’dir. En az frekansa sahip kategoriler ise “Hayvanlar, Taşıtlar ve Yaşamsal İhtiyaçlar” kategorileridir. Bu kategoriler 1 (%2,1) frekansa sahiptir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip olan “Eğitim” kategorisinin kodları “Sözlük, Kitap, Kütüphaneden Bilgi Alma, Türkçe, Masal ve Okul”dur. Bu kodlardan “Kitap” kategorisi 4 frekansa sahiptir. 5 frekanslı kategorilerden “Beceriler” kategorisinin kodları “İletişim, Görme, Yazma ve Konuşma”; “Bitkiler” kategorisinin kodları ise “Sarmaşık, Çiçek, Kaktüs, Ağaç ve Bitki”dir. Bu kodlardan “Konuşma” kodu 2 frekansa sahiptir. 2 frekanslı “Böcekler” kategorisinin kodları “Böcek ve Kelebek”tir. “Fiziksel Aktiviteler” kategorisinin kodları “Çalışmak ve Spor”dur. “Çalışmak” 2 frekansa sahiptir. “İnsanlar”

kategorisinin kodları “*Yorgun İnsan, Çocuk ve İnsan*”dır. “*Rahatsızlıklar*” kategorisinin kodları “*Yorgunluk ve Ölüm*”dür. “*Yorgunluk*” kodu 2 frekansa sahiptir. “*Organlar*” kategorisinin kodları “*Göz, Beyin ve Ağız*”dır. 2 frekanslı kategorilerden “*Dini Kavramlar*” kategorisinin kodları “*Melek ve İbadet*”; “*Eşyalar*” kategorisinin kodları “*Kalorifer ve Ses Topu*”dur. “*Hayvanlar*” kategorisinin kodu “*Kuş*”; “*Taşıtlar*” kategorisinin kodu “*Bisiklet*”; “*Yaşamsal İhtiyaçlar*” kategorisinin kodu ise “*Hayat*”tır.

Aşağıda yer alan Tablo 8’de katılımcılara sorulan “Yazma, konuşma, okuma ve dinleme becerileri arasındaki ilişkiyi .....benzetirim. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 8: Yazma, Konuşma, Okuma ve Dinleme Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Metaforlar

Kategoriler	f	%
Yaşamsal İhtiyaçlar	9	20,5
Organlar	6	13,6
Bitkiler	5	11,4
İnsanlar	5	11,4
Eğitim	3	6,8
Yiyecek ve İçecekler	3	6,8
Astronomik Kavramlar	1	2,3
Böcekler	1	2,3
Beceriler	1	2,3
Dini Kavramlar	1	2,3
Gezegenler	1	2,3
Milli Değerler	1	2,3
Yapılar	1	2,3
Diğer	6	13,6
Toplam	44	100

Yukarıda yer alan Tablo 8’e göre “Yazma, konuşma, okuma ve dinleme becerileri arasındaki ilişkiyi .....benzetirim. Çünkü .....” sorusuna toplam 44 katılımcı cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 14 kategori oluşturulmuştur. Kategorize edemeyen 6 metafor “*Diğer*” kategorisinin altında yer almıştır. Bu metaforlar “*Kördüğüm, Zaman, Güzellik, Zekâ, Her Şey, Çin Yazısı*” metaforlarıdır. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori 9 (%20,5) frekansa sahip “*Yaşamsal İhtiyaçlar*” kategorisidir. Bu kategoriye 6 (%13,6) frekansa sahip “*Organlar*” kategorisi izlemiştir. “*Bitkiler ve İnsanlar*” kategorilerinin frekansı ise 5 (%11,4)’tir. “*Eğitim ve Yiyecekler ve İçecekler*” kategorileri ise 3 (%6,8) frekanslıdır. En az frekansa

sahip kategoriler “*Astronomik Kavramlar, Beceriler, Böcekler, Dini Kavramlar, Gezegenler, Milli Değerler ve Yapılar*” kategorileridir. Bu kategoriler 1 (%2,3) frekansa sahiptir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip kategori olan “*Yaşamsal İhtiyaçlar*” kategorisinin kodları “*Nefes Almak, Besin Zinciri, Hayat, Ana Damar, Damar ve Kan Dolaşımı*”dır. Bu kodlardan “*Hayat*” kodunun frekansı 4’tür. “*Organlar*” kategorisinin kodları “*Vücut, Kaş-Göz, Kalp, Beyin ve İnsan Vücudu*”dur. “*Beyin*” kodunun frekansı 2’dir. 5 frekanslı kategorilerden “*Bitkiler*” kategorisinin kodları “*Ağaç, Ağaç Kökü, Ağaç ve Dalları*”dır. Bu kodlardan “*Ağaç*” ve “*Ağaç Kökü*” kodlarının frekansı 2’dir. 5 frekanslı kategorilerden diğeri olan “*İnsanlar*” kategorisinin kodları “*Gıcık, Salak, İnsan ve Sporcu*”dur. “*İnsan*” kodu 2 frekansa sahiptir. “*Eğitim*” kategorisinin kodları “*Kitap, Beden Dili ve Satranç*”dır. “*Yiyecekler ve İçecekler*” kategorisinin kodları “*Yumurta, Kuru Fasulye-Turşu-Pilav-Ayran ve Elma*”dır. “*Astronomik Kavramlar*” kategorisinin kodu “*Gece-Gündüz*”; “*Böcekler*” kategorisinin kodu “*Karınca*”; “*Beceriler*” kategorisinin kodu “*İletişim*”; “*Dini Kavramlar*” kategorisinin kodu “*Ahret Sınavı*”; “*Gezegenler*” kategorisinin kodu “*Dünya*”; “*Milli Değerler*” kategorisinin kodu “*Millet*”; “*Yapılar*” kategorisinin kodu “*Köprüsün Ayakları*”dır.

Aşağıda yer alan Tablo 9’da katılımcılara sorulan “*Ana dili bir millet için..... gibidir. Çünkü.....*” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 9: Ana Dili Millet İlişkisine Yönelik Metaforlar

Kategoriler	f	%
Organlar	14	29,8
Milli Değerler	12	25,5
Yaşamsal İhtiyaçlar	6	12,8
Yiyecek ve İçecekler	5	10,6
İnsanlar	2	4,3
Bitkiler	1	2,1
Dini Kavramlar	1	2,1
Gezegenler	1	2,1
Yapılar	1	2,1
Diğer	4	8,5
Toplam	47	100

Yukarıda yer alan Tablo 9'a göre sorulan "Ana dili bir millet için ..... gibidir. Çünkü ....." sorusuna toplam 47 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 10 farklı kategori oluşturulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan 4 tanesi kategorize edilememiş, bu kavramlar "Diğer" kategorisinin altında yer almıştır. Bu kavramlar "Silah Mermisi, Kendi İsmim, Servet ve Saf Altın"dır. En çok frekansa sahip kategori 14 (%29,8) frekanslı "Organlar" kategorisidir. Bu kategoriyi 12 (%25,5) frekansa sahip "Milli Değerler" kategorisi izlemektedir. "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisi 6 (%12,8) ; "Yiyecek ve İçecekler" kategorisi ise 5 (%10,6) frekansa sahiptir. En az frekansa sahip kategoriler 2 (%4,3) frekanslı "İnsan" kategorisi ve 1 (%2,1) frekanslı " Bitkiler, Dini Kavramlar, Gezegenler ve Yapılar" kategorileridir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip olan "Organlar" kategorisinin kodları "Kalp, Hayat Damarı, Yürek ve Beyin"dir. Bu kodlardan "Kalp" kodunun frekansı 6; "Beyin" kodunun frekansı 5 ve "Yürek" kodunun frekansı 2'dir. 12 frekanslı "Milli Değerler" kategorisinin kodları "Bağımsızlık, Bayrak, Irk, Türkçe, Vatan Sevgisi ve Namus"tur. Bu kategorilerden "Bayrak" kategorisinin frekansı 5; "Türkçe" kategorisinin frekansı 3'tür. "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisinin kodları "Can, Kan, Sağlık, Hayat ve Yaşam"dir. "Yaşam" kodunun frekansı 2'dir. "Yiyecekler ve İçecekler" kategorisinin kodları "Su ve Yiyecek"tir. "Su" kodunun frekansı "4"tür. "İnsanlar" kategorisinin kodları "Bebek ve Anne"dir. "Bitkiler" kategorisinin kodu "Ağaç Kökü"; "Dini Kavramlar" kategorisinin kodu "Melek"; "Gezegenler" kategorisinin kodu "Güneş" ve "Yapılar" kategorisinin kodu "Ev"dir.

Aşağıda yer alan Tablo 10'da katılımcılara sorulan "Eğer dinleme becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü ....." sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 10: Dinleme Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar

Kategoriler	f	%
İnsanlar	19	38,8
Bitkiler	10	20,4
Hayvan	6	12,2
Beceriler	2	4,1
Meyveler	2	4,1
Yapılar	2	4,1
Böcekler	1	2
Eğitim	1	2
Eşyalar	1	2
Teknoloji	1	2
Diğer	4	8,2
Toplam	49	100

Yukarıda yer alan Tablo 10'a göre "Eğer dinleme becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü ....." sorusuna toplam 49 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 11 farklı kategori oluşturulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan 4 (%8,3) tanesi kategorize edilemeyerek "Diğer" kategorisi altında toplanmıştır. Bu metaforlar "Can Sıkıntısı, Gürültü, Kavga ve Odun"dur. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori "İnsanlar" kategorisidir. "İnsanlar" kategorisinin frekansı 19 (%38,8)'dur. "Bitkiler" kategorisinin frekansı 10 (%20,4)'dur. Daha sonra 6 (% 12,2) frekansa sahip "Hayvan" kategorisi gelmektedir. En az frekansa sahip kategoriler ise 2 (%4,2) frekanslı "Beceriler, Meyveler ve Yapılar" kategorileri ile 1 (%2,1) frekanslı "Böcekler, Eğitim, Eşyalar ve Teknoloji" kategorileridir.

Bu tablodaki en fazla frekansa sahip olan "İnsanlar" kategorisinin kodları şunlardır: "Salak, Boş İnsan, Sağır, Çalışkan, Çirkin, Mal, Ölü, Saf, Saygısız İnsan, Anlamayan İnsan, Beyinsiz İnsan, Akılsız İnsan, Kıyafetsiz İnsan". Bu kodlardan "Salak ve Mal" 3; "Sağır ve Ölü" 2 frekansa sahiptir. 12 frekanslı "Bitkiler" kategorisinin kodları ise "Solmuş Çiçek, Çürümüş Bitki, Ağaç, Kaktüs, Ot ve Çiçek"tir. Bu kodlardan "Solmuş Çiçek" 4, "Ot" 2 frekansa sahiptir. "Hayvanlar" kategorisinin kodları "Hayvan, Kör Boğa, Yarasa ve İnek"tir. Bu kodlardan "Hayvan" 3 frekansa sahiptir. 2 frekanslı kategorilerden "Beceriler" "Dinleme ve Konuşma"; "Meyveler" "Ezilmiş Elma ve Çürük Meyve" ve "Yapılar" "Duvar" kodlarına sahiptir. "Duvar" kodu 2 frekansa sahiptir.

“*Böcekler*” kategorisinin kodu “*Arı*”; “*Eğitim*” kategorisinin kodu “*Kitap*”; “*Eşyalar*” kategorisinin kodu “*Masa*”; “*Teknoloji*” kategorisinin kodu ise “*Robot*”tur.

Aşağıda yer alan Tablo 11’de katılımcılara sorulan “Eğer konuşma becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 11:Konuşma Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar

Kategoriler	f	%
İnsanlar	12	26,7
Bitkiler	11	24,4
Hayvanlar	8	17,8
Eşyalar	4	8,9
Rahatsızlıklar	1	2,2
Diğer	9	20
Toplam	47	100

Yukarıda yer alan Tablo 11’e göre “Eğer konuşma becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü .....” sorusuna toplam 47 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 6 farklı kategori oluşturulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan 9 tanesi kategorize edilemeyerek “*Diğer*” kategorisinin altında toplanmıştır. Kategorize edilemeyen kavramlar “*Sessizlik, Hiç, Anlaşamamak, Eski Çağ, Odun, Taş, Cansız Varlık, Yaş Tahta*”dır. “*Sessizlik*” kavramı 2 frekansa sahiptir. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori 12 (%26,7) frekanslı “*İnsanlar*” kategorisidir. “*İnsanlar*” kategorisini 11 (%24,4) frekanslı “*Bitkiler*” kategorisi izlemektedir. Daha sonra 8 (%17,8) frekanslı “*Hayvanlar*” kategorisi; son olarak da 4 (%8,5) frekanslı “*Eşyalar*” kategorisi ve 1 (%2,2) frekanslı “*Rahatsızlıklar*” kategorisi yer almaktadır.

En fazla frekansa sahip olan “*İnsanlar*” kategorisinin kodları “*Kötü Spiker, Ölü, Kekeme İnsan, Umutsuz İnsan, Mahkûm, Bebek, Kötü, Anlatamayan, Çirkin*” şeklindedir. Bu kodlardan “*Ölü*” 3, “*Bebek*” 2 frekansa sahiptir. “*Bitkiler*” kategorisinin kodları “*Ot, Bitki, Ağaç, Çiçek ve Kurumuş Çiçek*”tir. Bu kodlardan “*Ot, Bitki ve Ağaç*” kodları 3 frekansa sahiptir. “*Hayvanlar*” kategorisinin kodları ise “*Hayvan, Köpek ve Yılan*”dır. Bu kodlardan “*Hayvan*” kodu 6 frekansa sahiptir. “*Eşyalar*” kategorisinin

kodları “*Bozuk Mikrofon, Buruşmuş Kâğıt, Silinmiş Tahta ve Kötü Eşya*”; “*Rahatsızlıklar*” kategorisinin kodu “*Bitkisel Hayat*” şeklindedir.

Aşağıda yer alan Tablo 12’ye göre katılımcılara sorulan “Eğer yazma becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 12: Yazma Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar

Kategoriler	f	%
İnsanlar	14	31,8
Bitkiler	6	13,6
Eşyalar	5	11,4
Hayvanlar	4	9,1
Yapılar	2	4,5
Böcekler	1	2,3
Meyveler	1	2,3
Rahatsızlıklar	1	2,3
Taşıtlar	1	2,3
Yaşamsal İhtiyaçlar	1	2,3
Diğer	8	18,2
Toplam	44	100

Yukarıda yer alan Tablo 12’ye göre “Eğer yazma becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü .....” sorusuna toplam 44 katılımcı cevap vermiştir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 11 farklı kategori oluşturulmuştur. 8 katılımcının cevabı kategorize edilemeyerek “*Diğer*” kategorisinde yer almıştır. Bu kavramlar “*İş, Odun, Çin Yazısı, Paslanan Demir, Hiçbir Şey*” dir. Bu metaforlardan “*Odun*” metaforu 3 frekansa; “*Hiçbir Şey*” metaforu 2 frekansa sahiptir. En fazla frekansa sahip kategori “*İnsanlar*” kategorisidir. “*İnsanlar*” kategorisinin frekansı 14 (%31,8) dir. “*İnsanlar*” kategorisini 6 (%13,6) frekanslı “*Bitkiler*” kategorisi izlemektedir. “*Eşyalar*” kategorisinin frekansı ise 5 (%11,4) dir. “*Hayvanlar*” kategorisinin frekansı 4 (%9,1); “*Yapılar*” kategorisinin frekansı ise 2 (%4,5) dir. En az frekanslı kategoriler ise “*Böcekler, Meyveler, Rahatsızlıklar, Taşıtlar ve Yaşamsal İhtiyaçlar*” kategorileridir. Bu kategorilerinin frekansı ise 1 (%2,3) dir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip olan “*İnsanlar*” kategorisinin kodları şunlardır: “*Kötü Yazar, Kötü Şair, Tat İnsan, Sakat, Çocuk, Beceriksiz İnsan, Zekâ Geriliği Olan İnsan, Mutsuz İnsan, Cahil, Başarısız Öğrenci, Etsiz İnsan*”. Bu kodlardan “*Beceriksiz İnsan*” 3, “*Cahil*” 2 frekansa sahiptir. “*Bitkiler*” kategorisi “*Ağaç, Ot ve Kirlenmiş*

Çiçek”tir. “Ağaç” 3, “Ot” 2 frekansa sahiptir. “Eşyalar” kategorisi “Bozuk Daktilo, Buruşmuş Kâğıt, Gözlük, Dolap ve Bilgisayar”dır. “Hayvanlar” kategorisinin sahip olduğu kodlar “Hayvan, İnek ve Kuş”tur. Bu kodlardan “Hayvan” 2 frekanslıdır. “Yapılar” kategorisi “Duvar” koduna sahiptir. “Duvar” kodunun frekansı 2’dir. 1 frekanslı kategorilerden “Böcekler” “Ağustos Böceği”; “Meyveler” “Çürük Elma”; “Rahatsızlıklar” “Hastalık”; “Taşıtlar” “Tekeri Patlak Bisiklet”; “Yaşamsal İhtiyaçlar” “Hayat” kodlarına sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 13’te katılımcılara sorulan “Eğer okuma becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 13: Okuma Becerisinin Yokluğu ile İlgili Metaforlar

Kategoriler	f	%
İnsan	12	26,1
Bitkiler	7	14,9
Hayvanlar	7	14,9
Böcekler	2	4,3
Eşyalar	2	4,3
Beceriler	1	2,2
Eğitim	1	2,2
Milli Değerler	1	2,2
Teknoloji	1	2,2
Yapılar	1	2,2
Diğer	11	23,9
Toplam	46	100

Yukarıda verilen Tablo 13’e göre “Eğer yazma becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü .....” sorusuna toplam 46 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 11 farklı kategori oluşturulmuştur. 46 katılımcının verdiği cevaplardan 11 tanesi kategorize edilemeyerek “Diğer” kategorisinin altında toplanmıştır. Bu kategoride yer alan kavramlar “Ateş, Mutsuzluk, Odun, Tahta, Kaya, Bilinmez, Sap, Çöp, Odun, Hiçbir Şey” kavramlarıdır. Bu kavramlardan “Odun ” 2 frekansa diğer kavramlar 1 frekansa sahiptir. Bu kategoride en fazla frekansa sahip kategori “İnsanlar” kategorisidir. “İnsanlar” kategorisi 12 (%26,1) frekansa sahiptir. “Bitkiler ve Hayvanlar” kategorileri 7 (%14,9) frekansa sahiptir. En az frekansa sahip kategoriler ise “Böcekler, Eşyalar, Beceriler, Eğitim, Milli Değerler, Teknoloji ve Yapılar” kategorileridir. “Böcekler ve Eşyalar” kategorilerinin frekansı 2

(%4,3); “*Beceriler, Eğitim, Milli Değerler, Teknoloji ve Yapılar*” kategorilerinin frekansı ise 1 (%2,2)’dir.

Bu tabloda 12 frekansa sahip olan “*İnsanlar*” kategorisinin sahip olduğu kodlar şunlardır: “*Mal, Eğitimsiz İnsan, Yatalak Hasta, Kör, Özürlü İnsan, Anlamayan İnsan, Obez İnsan, Cahil*”. “*Cahil*” kodu 3 frekansa sahiptir. “*Bitkiler*” kategorisinin kodları “*Ağaç, Ot, Diken, Solmuş Gül ve Solmuş Çiçek*”tir. “*Ağaç ve Ot*” 2 frekansa sahiptir. Diğer 7 frekanslı kategori olan “*Hayvanlar*” kategorisinin kodları “*Horoz, Kanadı Kırık Kuş ve Hayvan*”dır. “*Hayvan*” kodu 5 frekansa sahiptir.” *Böcekler*” kategorisinin kodları “*Kelebek ve Böcek*”tir. “*Eşyalar*” kategorisinin kodları “*Boş Sayfa ve Kirlenmiş Eşya*”dır. “*Beceriler*” “*Konuşma*”; “*Eğitim*” “*Kitap*”; “*Milli Değerler*” “*Kültür*”; “*Teknoloji*” “*Robot*”; “*Yapılar*” “*Çatısız Ev*” kodlarına sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 14’te katılımcılara sorulan “Ben bir dil becerisi olsam ..... olurum. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 14: Kendisini Bir Dil Becerisine Benzetme

Kategoriler	f	%
Konuşma	14	45,1
Dinleme	8	26
Yazma	7	22,6
Okuma	2	6,4
Toplam	31	100

Yukarıda yer alan Tablo 14’e göre Ben bir dil becerisi olsam ..... olurum. Çünkü .....” sorusuna toplam 31 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 4 farklı kategori oluşturulmuştur. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori “*Konuşma*” kategorisidir. Bu kategorinin frekansı 14 (%45,1)’tür. “*Konuşma*” kategorisini 8 (%26) frekansa sahip “*Dinleme*” kategorisi izlemektedir. “*Yazma*” kategorisi 7 (%22,6) frekansa sahiptir. En az frekansa sahip kategori ise “*Okuma*” kategorisidir. “*Okuma*” kategorisinin frekansı 2 (%6,4)’dir.

Aşağıda yer alan Tablo 15’de katılımcılara sorulan “İnsan hayatı için ..... ne ise insan için konuşma odur. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilen metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 15: İnsan Hayatı ile Konuşma Becerisi Arasında İlgili Kurma

Kategoriler	f	%
Yaşamsal İhtiyaçlar	16	33,3
Yiyecekler ve İçecekler	14	29,2
Organlar	7	14,6
Fiziksel Aktiviteler	5	10,4
Eğitim	2	4,2
Beceriler	1	2,1
Eşyalar	1	2,1
Milli Değerler	1	2,1
Diğer	1	2,1
Toplam	48	100

Yukarıda yer alan Tablo 15'e göre "İnsan hayatı için ..... ne ise insan için konuşma odur. Çünkü ....." sorusuna toplam 48 katılımcının cevap verdiği ve katılımcıların verdiği cevaplara göre 9 farklı kategori oluşturulduğu görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplardan 1 tanesi kategorize edilemeyerek "Diğer" kategorisinin altında yer almıştır. Kategorize edilemeyen bu kavram "Doğum Günü Hediyesi"dir. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori 16 (%33,3) frekanslı "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisidir. Bu kategoriyi 14 (%29,2) frekansa sahip "Yiyecek ve İçecekler" kategorisi izlemektedir. Daha sonra 7 (%14,6) frekanslı "Organlar" kategorisi yer almaktadır. "Fiziksel Aktiviteler" kategorisinin frekansı ise 5 (%10,4)'dir. En az frekansa sahip kategoriler ise "Eğitim, Beceriler, Eşyalar, Milli Değerler" kategorileridir. "Eğitim" kategorisinin frekansı 2 (%4,2); "Beceriler, Eşyalar ve Milli Değerler" kategorilerinin frekansı 1 (%2,1)'dir.

Tabloda en fazla frekansa sahip olan "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisinin kodları "Temel İhtiyaç, Barınma, Sağlık, Para, Yemek Yemek, Oksijen, Yaşam, Sevgi, Nefes, Hayat"tır. "Oksijen" kodunun frekansı 5, "Yaşam" kodunun frekansı 3'tür. "Yiyecekler ve İçecekler" kategorisinin kodları "Su ve Yemek"tir. "Su" kategorisinin frekansı 11, "Yemek" kategorisinin frekansı 3'tür. "Organlar" kategorisinin kodları "İnsan Organları, Göz, Dil, Kalp, Ağız ve Kulak"tır. "Kalp" kodu 2 frekansa sahiptir. "Fiziksel Aktiviteler" kategorisinin kodları "Hareket, Gülmek ve Yaşamak"tır. "Yaşamak" kategorisi 3 frekansa sahiptir. "Eğitim" kategorisinin frekansları "Kalem ve Hikaye"dir. "Beceriler" kategorisi "Dinleme"; "Eşyalar" kategorisi "En Özel Eşya"; "Milli Değerler" kategorisi "Anadil" kodlarına sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 16’da katılımcılara sorulan “İnsan hayatı için ..... ne ise insan için dinleme odur. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 16: İnsan Hayatı ile Dinleme Becerisi Arasında İlgili Kurma

Kategoriler	f	%
Beceriler	10	23,8
Organlar	8	19
Eşyalar	6	14,3
Fiziksel Aktiviteler	5	11,9
Yaşamsal İhtiyaçlar	3	7,1
Böcekler	2	4,8
Eğitim	2	4,8
Müzik	2	4,8
Yapılar	1	2,4
Diğer	3	7,1
Toplam	42	100

Yukarıda yer alan Tablo 16’ya göre “İnsan hayatı için ..... ne ise insan için konuşma odur. Çünkü .....” sorusuna toplam 42 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 10 farklı kategori oluşturulmuştur. Katılımcılardan alınan cevaplardan 3 tanesi kategorize edilemeyerek “Diğer” adlı kategoride toplanmıştır. Kategorize edilemeyen bu kavramlar “Aile ve Susmak” kavramlarıdır. “Aile” kavramı 2 frekansa sahiptir. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori “Beceriler” kategorisidir. “Beceriler” kategorisinin frekansı 10 (%23,8)’dur. Bu kategoriden sonra 8 (%19) frekanslı “Organlar” kategorisi yer almaktadır. “Eşyalar” kategorisinin ise 6 (%14,3) frekansa sahiptir. Daha sonra “Fiziksel Aktiviteler” kategorisi yer almaktadır. “Fiziksel Aktiviteler” kategorisinin frekansı 5 (%11,9)’tir. “Yaşamsal İhtiyaçlar” kategorisinin frekansı ise 3 (7,1)tür. “Böcekler, Eğitim, Müzik ve Yapılar” kategorilerinin frekansı 2 (%4,8); “Yapılar” kategorisinin frekansı ise 1 (%2,4)’dir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip olan “Beceriler” kategorisinin kodları “Okuma, Görme, Konuşma”dır. Bu kodlardan “Okuma” 2, “Konuşma” 7 frekansa sahiptir. “Organlar” kategorisinin kodları şu şekildedir: “Kulak, Beyin, Kalp ve Göz”. Bu kodlardan “Kulak” 4, “Beyin” 2 frekansa sahiptir. “Eşyalar” kategorisinin kodları “Radyo, Ayakkabı, Mp3 Player, En Özel Eşya ve Kıyafet”tir. Bu kodlardan “Kıyafet” 2 frekansa sahiptir. “Fiziksel Aktiviteler” kategorisinin kodları “Uyuma ve Oturma”dır.

“Uyuma” 4 frekansa sahiptir. “Yaşamsal İhtiyaçlar” kategorisinin kodları “Oksijen, Sevgi ve Yaşam”dır. “Böcekler” kategorisi “Örümcek ve Böcek” kodlarına sahiptir. “Eğitim” kategorisi “Eğitim ve Kitap”; “Müzik” kategorisi “Müzik ve Opera” kodlarına; “Yapılar” kategorisi “Ev” koduna sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 17’ye göre katılımcılara sorulan “İnsan hayatı için ..... ne ise insan için yazma odur. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 17: İnsan Hayatı ile Yazma Becerisi Arasında İlgili Kurma

Kategoriler	f	%
Beceriler	9	18,7
Yaşamsal İhtiyaçlar	7	14,6
Organlar	5	10,4
Yiyecekler ve İçecekler	5	10,4
Eğitim	4	8,3
Bitkiler	3	6,2
Fiziksel Aktiviteler	3	6,2
Böcekler	2	4,2
Eşyalar	2	4,2
Hayvanlar	1	2,1
Milli Değerler	1	2,1
Diğer	6	12,5
Toplam	48	100

Yukarıda yer alan Tablo17’ye göre “İnsan hayatı için ..... ne ise insan için yazma odur. Çünkü .....” sorusuna toplam 48 katılımcı cevap vermiştir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 12 farklı kategori oluşturulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan 6 tanesi kategorize edilemeyerek “Diğer” kategorisinin altında toplanmıştır. Kategorize edilemeyen bu kavramlar “Acı, Düşünmek, Tahta, Tatma, Taş ve Ömür Törpüsü ” kavramlarıdır. Bu soruda en fazla frekansa sahip kategori “Beceriler” kategorisidir. Bu kategorinin frekansı 9 (18,7)’dur. Bu kategoriden sonra en fazla frekansa sahip kategori “Yaşamsal İhtiyaçlar” kategorisidir. Bu kategorinin frekansı ise 7 (%14,6)’dir. Daha sonra “Organlar ve Yiyecek İçecekler” kategorisi gelmektedir. Bu kategoriler 5 (%10,4) frekansa sahiptir. “Eğitim” kategorisinin frekansına bakıldığında 4 (%8,3) olduğu görülmektedir. “Bitkiler ve Fiziksel Aktiviteler” kategorilerinin frekansı 3 (%6,2)’tür. En az frekansa sahip kategorilerden

“Böcekler ve Eşyalar” kategorilerinin frekansı 2 (%4,2); “Hayvanlar ve Milli Değerler” kategorilerinin frekansı ise 1 (%2,1)’dir.

Bu tabloda yer alan “Beceriler” kategorisinin kodları şunlardır: “Konuşma, Okuma, Yazma, Dinleme”. “Konuşma” 2, “Okuma” 5 frekansa sahiptir. “Yaşamsal İhtiyaçlar” kategorisinin kodları “Barınma, Beslenme, Yaşam, Oksijen ve Hayat”tır. “Yaşam ve Oksijen” kodları 2 frekansa sahiptir. “Organlar” kategorisinin kodları “El, Göz ve Beyin”dir. “El” kodu 3 frekansa sahiptir. “Yiyecekler ve İçecekler” kategorisinin kodları “Çikolata ve Yemek”tir. “Yemek” kategorisi 4 frekansa sahiptir. “Eğitim” kategorisinin kodları “Kalem ve Kitap”tır. “Kalem” 3 frekansa sahiptir. “Bitkiler” kategorisi “Diken, Kaktüs ve Çiçek”; “Fiziksel Aktiviteler” kategorisi “Uyumak, Egzersiz ve Gezmek” kodlarını yer almaktadır. 2 frekanslı “Böcekler” kategorisi “Böcek” koduna sahiptir. Bu kodun frekansı 2’dir. Diğer 2 frekanslı kategori olan “Eşyalar” kategorisinde “Kıyafet ve En Özel Eşya” kodları yer almaktadır. “Hayvanlar” “Kedi”, “Milli Değerler” “Vatan” kategorisine sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 18’de katılımcılara yöneltilen “İnsan hayatı için ..... ne ise insan için okuma odur. Çünkü .....” sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 18: İnsan Hayatı ile Okuma Becerisi Arasında İlgili Kurma

Kategoriler	f	%
Beceriler	10	20,8
Yiyecekler ve İçecekler	8	16,7
Organlar	5	10,4
Yaşamsal İhtiyaçlar	5	10,4
Fiziksel Aktiviteler	4	8,3
Yapılar	4	8,3
Böcekler	1	2,1
Eğitim	1	2,1
Eşyalar	1	2,1
Hayvanlar	1	2,1
İnsanlar	1	2,1
Milli Değerler	1	2,1
Diğer	6	12,5
Toplam	48	100

Yukarıda yer alan Tablo18'e göre "İnsan hayatı için ..... ne ise insan için okuma odur. Çünkü ....." sorusuna toplam 48 katılımcı cevap vermiştir. Katılımcıların cevaplarına göre 13 farklı kategori oluşturulmuştur. Katılımcılardan 6 tanesinin cevabı kategorize edilemeyerek "Diğer" kategorisinin altında yer almıştır. "Diğer" kategorisindeki bu kavramlar "Aşk, Değişim, Odun, Aile, Hayal Gücü, Kötü Söz" kavramlarıdır. Bu tabloda en fazla frekansa sahip kategori "Beceriler" kategorisidir. Bu kategori 10 (%20,8) frekansa sahiptir. Bu kategorinin ardından "Yiyecekler ve İçecekler" kategorisi gelmektedir. Bu kategorinin frekansı ise 8 (%16,7)'dir. "Organlar" kategorisi 5 (%10,4), "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisi 5 (%10,4) frekansa sahiptir. "Fiziksel Aktiviteler ve Yapılar" kategorilerinin frekansı 4 (%8,3)'tür. En az frekansa sahip kategoriler 1 (%2,1) frekanslı "Böcekler, Eğitim, Eşyalar, Hayvanlar, İnsanlar ve Milli Değerler" kategorileridir.

Tabloda en fazla kategoriye sahip olan "Beceriler" kategorisinin sahip olduğu kodlar şunlardır: "Yazma, Dinleme, Görme, Dinleme, Konuşma, Öğrenme". Bu kodlardan "Yazma"nın frekansı 4, "Dinleme"nin ve "Konuşma"nın frekansı 2'dir. 8 frekanslı "Yiyecekler ve İçecekler" kategorisinin kodları ise "Su, Dondurma ve Yemek"tir. Bu kodlardan "Su"yun frekansı 5, "Yemek"in frekansı 2'dir. "Organlar" kategorisinin kodları "Beyin, Göz ve Ağız"dır. "Ağız ve Göz"ün frekansı 2'dir. "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisinin kodları "Beslenme, Yemek Yemek, Nefes Almak, Sağlık ve Yaşam"dır. "Fiziksel Aktiviteler" kategorisinin kodları şu şekildedir: "Uyumak ve Spor". Bu kodlardan "Uyumak" 3 frekansa sahiptir. "Yapılar" kategorisi 3 frekanslı "Ev" ve 1 frekanslı "Mağaza" kodlarına sahiptir. "Böcekler" kategorisi "Böcek", "Eğitim" "Biyoloji"; "Eşyalar" kategorisi "En Özel Eşya"; "Hayvanlar" kategorisi "Hayvan", "İnsanlar" kategorisi "Yazar" ve "Milli Değerler" kategorisi "Millet" kodlarına sahiptir.

Aşağıda yer alan Tablo 19'da katılımcılara sorulan "İnsan hayatı için ..... ne ise millet için dil odur. Çünkü ....." sorusuna verilen cevaplardan kategorize edilmiş metaforların dağılımı ve yüzdeleri yer almaktadır.

Tablo 19: Dilin Millet Açısından Önemi ile İnsan Hayatı Arasında İlgili Kurma

Kategoriler	f	%
Yaşamsal İhtiyaçlar	14	29,2
Yiyecekler ve İçecekler	7	14,6
Milli Değerler	7	14,6
Beceriler	5	10,4
Organlar	3	6,2
Eğitim	2	4,2
Eşyalar	2	4,2
Fiziksel Aktiviteler	2	4,2
Böcekler	1	2,1
İnsanlar	1	2,1
Diğer	4	8,3
Toplam	48	100

Yukarıda yer alan Tablo 19'a göre "İnsan hayatı için ..... ne ise millet için dil odur. Çünkü ....." sorusuna toplam 48 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre 11 farklı kategori oluşturulmuştur. Bu katılımcıların verdiği cevaplardan 4 tanesi kategorize edilemeyerek "Diğer" kategorisinin altında yer almıştır. Kategorize edilemeyen bu kavramlar "Renkler, Aşk, Servet ve Zihin"dir. Bu tabloda en fazla frekansa sahip kategorinin "Yaşamsal İhtiyaçlar" olduğu görülmektedir. Bu kategorinin frekansı 14 (%29,2)'tür. Daha sonra 7 (%14,6) frekanslı "Yiyecekler ve İçecekler, Milli Değerler" kategorileri yer almaktadır. Daha sonra 5 (%10,4) frekanslı "Beceriler" ve 3 (%6,2) frekanslı "Organlar" kategorileri yer almaktadır. En az frekansa sahip kategoriler ise 2 (%4,2) frekanslı "Eğitim, Eşyalar ve Fiziksel Aktiviteler" ve 1 (%2,1) frekanslı "Böcekler, İnsanlar" kategorileridir.

Bu tabloda en fazla frekansa sahip olan "Yaşamsal İhtiyaçlar" kategorisinin kodları şunlardır: "Barınma, Nefes Almak, Sağlık, Oksijen, Yaşam, Solunum, Yemek Yemek". Bu kodlardan "Oksijen" kodunun frekansı 5, "Nefes Almak" kodunun frekansı 3, "Sağlık" kodunun frekansı 2'dir. "Yiyecekler ve İçecekler" kategorisinin kodları "Su, Dondurma, Yemek"tir. Bu kodlardan "Su" kodunun frekansı 4, "Yemek" kodunun frekansı 2'dir. "Milli Değerler" kategorisinin kodları "İrk, Bayrak, Özgürlük, Türkiye, Vatan ve Namus"tur. Bu kodlardan "Bayrak" kodunun frekansı 2'dir. 5 frekansa sahip olan "Beceriler" kategorisinin kodları "Görme, Konuşma ve Okuma"dır. Bu kodlardan "Konuşma"nın frekansı 3'tür. "Organlar" kategorisinin kodları "Damar, Kalp ve

Beyin”dir *Eğitim*” kategorisinin kodu *Kalem*”dir. *Kalem*” kodu 2 frekansa sahiptir. *Eşyalar*” kategorisi *Giysi ve En Özel Eşya*” kodlarına sahiptir. *Fiziksel Aktiviteler*” kategorisinin kodları şunlardır: *Uyku ve Gülmek*”. *Böcekler*” kategorisi *Böcek*”; *İnsanlar*” kategorisi *Baba*” koduna sahiptir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ışığında sonuçlara ve yorumlara yer verilmektedir.

5.1 Sonuç ve Tartışma

Tablo 2'ye bakıldığında en fazla koda sahip kategoriler “*Bitkiler, Eşyalar ve İnsanlar*” kategorileridir. Yine bu kategorilerdeki kodlar incelendiğinde oluşturulan kodların öğrencilerin yakın çevresinden kodlar olduğu görülmektedir. Bu da göstermektedir ki metaforlar üretilirken genellikle yakın çevreden; tanınan ve bilinen kavramlar kullanılmaktadır.

Metafor tekniği ile yapılan çalışmalar incelendiğinde üretilen metaforların yukarıda ortaya koyulan sonucu destekler nitelikte olduğu belirlenmiştir. Fakat çalışmalarda bu durumla ilgili herhangi bir sonuçla karşılaşılmamıştır.

Öğrencilerin ana dili kavramını açıklarken ürettikleri metaforlara bakıldığında ana dili kavramını genellikle olumlu kavramlara benzettiği görülmektedir. Öğrencilerin ana dili kavramına yönelik algıların olumlu olduğu görülmektedir. Ana dilini en çok “*Bitkiler, Dini Kavramlar ve Milli Değerler*” kategorilerine giren metaforlarla açıklamışlardır. Ana dilini en fazla benzettikleri metafor ise “Melek” metaforudur. Sevim, Veyis ve Kınay (2012)'ın öğretmen adaylarının ana diline yönelik algılarını belirlemek için yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının Türkçeye yönelik algılarının olumlu olduğu görülmektedir. Bu durum bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Her ne kadar arada yaş farkı olsa da iki araştırma sonuçlarının birbirini desteklemesi öğrencilerde ana dili bilincinin ortaokul sıralarında oluştuğunu ve üniversite yıllarında bu bilincin devam ettiğini göstermesi bakımından anlamlıdır.

Çocukların yazma becerisi ile ilgili ürettikleri metaforlara bakıldığında bir kısım öğrencinin yazma ile ilgili olumlu metaforlar üretmelerine rağmen bir kısım

öğrencilerinde yazma becerisine karşı olumsuz metaforlar ürettikleri görülmektedir. Yazma becerisi bazı öğrenciler ölümle açıklarken bazı öğrencileri yazma becerisini dert ortağı olarak görmektedir. Bu durum da şunu göstermektedir; yazma becerisini geliştiren öğrenciler yazmaya karşı olumlu bir algı beslerken; yazma becerisi yeteri kadar gelişmeyen öğrenciler için yazma bir işkenceye dönüşmektedir. Tiryaki ve Demir (2016)'in Türkçe öğretmen adayları üzerinde yazma becerisine yönelik yürüttüğü bir çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının yazma becerisine ilişkin ürettikleri metaforların olumlu özellikler gösterdiğini söylemişlerdir. Bu tespit çalışmamızın ortaya koyduğu sonuçları desteklememektedir. Fakat Tiryaki ve Demir (2016)'in çalışmalarını Türkçe öğretmen adayları üzerinde yürütmüş olmaları iki çalışma arasındaki bu farklılığı olumlu kılmaktadır. Mert (2013)'in Türkçe öğretmen adayları üzerinde yürüttüğü çalışma incelendiğinde öğretmen adaylarının yazma becerisini %38 oranında “iletişim ögesi”, %23 oranında “değerli bir eylem”, %20'si ihtiyaç olarak, %12'si “zor ve sıkıcı bir eylem” olarak nitelendirdiği görülmektedir. Bu durum çalışmamızın sonuçları ile karşılaştırıldığında iki çalışmanın sonuçlarının birbirini destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Konuşma becerisine ait olan kodlar incelendiğinde öğrencilerin konuşma becerisine yönelik algılarının olumlu olduğu görülmektedir. Hatta birçok öğrenci için konuşma becerisi, hayati öneme sahip bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuşma becerisi ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde Akkaya (2011) 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramına yönelik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmasında “İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin %96,4'ünün altın, arkadaşlık, ayna, güneş, hayat, hazine, ilkbahar, insan, insanlar, kalem, karakter, kendim, kitap, köprü, musluktan akan su, okyanus, olgunlaşmış kiraz, paylaşım, sevgi, spor, su, toprak, yemek yeme, yıldızlar metaforlarıyla olumlu; %3,6'sının ise çürümüş bir hayat, gereksiz bir su, ölüm metaforlarıyla olumsuz bir algıya sahip oldukları görülmektedir.” (s.7) bulgusu bu çalışmada konuşma kavramına yönelik elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Mert (2013) Türkçe öğretmen adayları üzerinden yürüttüğü çalışmada konuşma becerisi ile ilgili elde ettiği sonuçlar “ %33'ü “ihtiyaç olarak”, %23'ü “iletişim ögesi” olarak, %22'si değerli bir eylem” olarak” tespit edilmiştir. Bu tespitler 8. sınıf öğrencilerinden konuşma becerisi ile ilgili elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

Dinleme becerisine yönelik metaforlar incelendiğinde dinleme becerisine yönelik metaforların genelde olumlu olduğu görülmektedir. Dinleme becerisini hayati olarak tanımlayanlar olduğu gibi hayatımız için o kadar zorunlu olmayan bir beceri olarak da tanımlayan öğrenciler vardır. Mert (2013)'in Türkçe öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının dinleme becerisine yönelik algılarını; “Öğrencilerin %25’i dinleme becerisini “değerli bir eylem olarak”, %18’i “ihtiyaç olarak”, %16’sı “yaşamın içinden bir eylem”, %15’i “iletişim ögesi” olarak tespit etmiştir. Bu sonuç bizim çalışmamızda elde edilen sonuçları kısmen desteklemektedir. 8. sınıf öğrencileri ile Türkçe öğretmen adaylarının algılarında bir takım farklılıklar olacağı göz önüne alındığında dinleme becerisine yönelik ortaya koyulan tespiti desteklemesi yönünden anlamlı bir sonuç ortaya koymaktadır.

Okuma becerisine yönelik metaforlar incelendiğinde çocukların okuma becerisini bilgi edinmek için kullanılacak bir beceri olarak düşündükleri görülmektedir. Okuma becerisine yönelik oluşturulan metaforlar öğrencilerin genel olarak okuma becerisine karşı olumlu bir algı beslendiğini göstermektedir. Mert (2013)'in Türkçe öğretmen adayları üzerinde yürüttüğü çalışmada öğretmen adaylarının okuma becerisine yönelik algılarına; öğrencilerin %35’i okuma becerisini “heyecan verici bir eylem olarak”, %25’i “değerli bir eylem olarak”, %15’i “ihtiyaç olarak” belirlenmiştir. Bu durumun bizim çalışmamızın sonuçlarını destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Arslan, Çelik ve Çelik (2009)'in yaptığı çalışmada kız ve erkek öğrencilerin, okumanın önemini yeterince kavrayamadıkları tespit etmişlerdir. Bu durum bu çalışmanın sonuçlarını desteklememektedir.

Öğrencilerin beceriler arasındaki ilişkileri açıklamak için kullandıkları metaforlar genel itibari ile karmaşık yapıya sahip metaforlardan oluşmaktadır. Ayrıca kullanılan metaforlar genelde aralarında sağlam ilişkiler barındıran metaforlardan oluşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında öğrenciler dil becerileri arasındaki bir ilişki olduğunun farkındalar. Fakat bu ilişki kimi öğrenciye göre çok karmaşık kimi öğrenciye göre ise can sıkıcı bir durum oluşturmaktadır. Alanyazın incelendiğinde yukarıda tespit edilen duruma yönelik herhangi bir bilgiye rastlanamamıştır. Bu durum çalışmanın önemini ortaya koymasından önemlidir.

Öğrencilerin ana dili ile millet ilişkisine yönelik ürettikleri metaforlar incelendiğinde ana dilinin bir millet için ne kadar önemli olduğunun farkında olduklarını

göstermektedir. Metaforlar incelendiğinde kodların neredeyse tamamı insan hayatı için hayati öneme sahip metaforlar olduğu ya da insanların manevi yönlerini tamamlayan metaforlar olduğu görülmektedir.

Dinleme becerisine sahip olmayan insanlar ile ilgili metaforlar incelendiğinde üretilen metaforların genel itibariyle olumsuz yönleri vurgulayan metaforlar olduğu görülmektedir. Üretilen metaforlar incelendiğinde, insanların bazı eksiklikleri ile birlikte tanımlandığı görülmektedir. İnsan dışında üretilen metaforlarda ise dinleme özelliği olmayan varlıklara benzetmişlerdir. Bu durumda göstermektedir ki dinleme becerisine sahip olmayan insanlar öğrencilerin zihninde belirli yönlerden eksik ve olumsuz olarak algılanmaktadır.

Konuşma becerisine sahip olmayan insanlar ile ilgili üretilen metaforlar incelendiğinde üretilen metaforların genel olarak olumsuz özellikleriyle öne çıktığı görülmektedir. Bazı öğrenciler konuşma becerisine sahip olmayan insanları ölü olarak tanımlamışlardır. Bu da göstermektedir ki konuşma becerisine sahip olmayan insanların, çocukların gözünde bir ölüden farkı yok. Başka bir deyişle öğrenciler konuşma becerisinin ne kadar önemli bir beceri olduğunun farkındalar.

Yazma becerisinin yokluğu ile ilgili metaforlar incelendiğinde yazma becerisine sahip olmama durumu, genel olarak olumsuz durumlara benzetilmiş. Üretilen metaforlarda dikkat çeken özellik, benzetilen varlığın ya da durumun belirli yönlerden eksiklikler barındırdığıdır. Yani öğrenciler yazma becerisinin yokluğunu bir eksiklik olarak tanımlamışlardır. Bu da öğrencilerin yazma becerisinin önemini farkında olduğunu göstermektedir.

Okuma becerisinin yokluğu hakkında üretilen metaforlarda, okuma becerisinin yokluğunu olumsuz metaforlarla açıklanmıştır. Okuma becerisine sahip olmayan insanlar öğrenciler tarafından bitkiler ve hayvanlara ya da belirli özelliklerden yoksun insanlara benzetildiği görülmektedir. Üretilen metaforlar göstermektedir ki öğrenciler açısından okuma becerisi önemli bir beceridir ve bütün insanlar okuma becerisine sahip olmalıdır.

Öğrencilerden kendilerini bir dil becerisine benzetmeleri istendiğinde kendilerini en çok benzettikleri becerinin konuşma becerisi olduğu görülmektedir. Daha sonra sırasıyla dinleme, yazma ve okuma becerileri gelmektedir. Konuşma ve dinleme becerileri

öğrencilerin örgün eğitim sürecine girmeden öğrendikleri becerilerken yazma ve okuma becerisi öğrencilerin resmi eğitim sürecine girdikten sonra kazandıkları becerilerdir. Resmi olmayan ortamda kazanılan beceriler resmi ortamda kazanılan becerilere göre daha çok sevilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer konu öğrencilerin dört temel dil becerisini bilmemesidir. 49 öğrenciden sadece 31 öğrenci geçerli yanıt vermiş diğer 18 öğrenci geçerli yanıt verememiştir. Bu da dil becerilerine ilişkin üst bilişsel düşünme becerilerinin olmadığını gösterir.

Öğrencilerden insan hayatı için önemli olan şeyler ile insan için konuşma becerisinin önemi arasında ilişki kurmaları istendiğinde oluşturulan metaforların büyük çoğunluğu insan hayatı için kritik öneme sahip ihtiyaçlar ve organlardan oluştuğu görülmektedir. Buradan da görebiliriz ki öğrencilere göre konuşma becerisi insan için yemek kadar su kadar öneme sahiptir.

Öğrencilerin dinleme becerisine verdiği önemi açıklamak için okuma, konuşma gibi diğer beceriler ile insan hayatı için yaşamsal öneme sahip olmayan durumları kullanmışlardır. Konuşma becerisini hayati öneme sahip durumlarla açıklarken dinleme becerisi ile ilgili metaforlarda bu durum görülmemektedir. Bu da öğrencilerin konuşma becerisini dinleme becerisinden daha önemli gördüğünü göstermektedir.

Yine öğrencilerin, hayatlarında yazma becerisinin ne kadar önemli olduğu ile ilgili üretilen metaforlara bakıldığında; yazma becerisinin önemini anlatmak için birinci derecede önemi olmayan durumları ve varlıkları kullandıklarını görmekteyiz. Bu durum da göstermektedir ki öğrencilere göre yazma becerisinin insan hayatındaki önemi üst sıralarda yer almamaktadır.

Okuma becerisinin insan hayatındaki önemi ile ilgili üretilen metaforlara bakıldığında, kimi öğrenciler okuma becerisini birinci derecede önemli olmayan durumlarla açıklarken bazı öğrencilerin beslenme kadar, nefes almak kadar önemli durumlarla açıklandığını görmekteyiz.

Öğrencilerin dilin millet açısından öneminin insan hayatındaki hangi duruma benzettiklerine baktığımızda, hayatın devam edebilmesi için gerekli olan ihtiyaçlar ve organlar ile açıklandığı görülmektedir. Öğrencilerin dilin bir millet için ne kadar önemli olduğunun farkında oldukları görülmektedir. Fakat bazı öğrenciler dilin millet için ne kadar önemli olduğunun farkında olmadığını görülmektedir.

Alanyazında konuyla ilgili çalışmalar incelendiğinde yapılan çalışmaların genel olarak üniversite öğrencileri ve öğretmen adaylarının üzerinde yapıldığı görülmüştür. Yapılan çalışmaların genel olarak dört temel becerisinin sadece biri üzerine odaklandığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda genel olarak beceri ile ilgili algıların belirlendiği tespit edilmiştir. Becerilerin birbiri ile ilişkisinin nasıl algılandığı, beceriye sahip olmama durumunun nasıl algılandığı üzerine alanyazında çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durumlar da bu çalışmanın alanyazındaki boşluğu doldurması bakımından önemini ortaya koymaktadır.

5.2 Öneriler

Öğrencilerin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik olumsuz algıları tespit edilir ve bu algılar ortadan kaldırılabilsen ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik eğitim ortamları kurgulanırsa daha başarılı neticeler verebilir, istenilen noktaya varılması daha kolay olabilir.

Eğitim ortamında, ana dili ve dört temel dil becerisine yönelik olumsuz algı oluşturabilecek durumlar tespit edilip ortadan kaldırılması ana dili ve dört temel dil becerisine yönelik eğitimlerin başarıya ulaşmasında etkili olabilir.

Okumaya yönelik var olan zorunluluk algısı ortadan kaldırılıp okumanın bir ihtiyaç olduğu ve düzenli olarak severek, isteyerek yapılan bir etkinlik olduğu algısı öğrencilerde oluşturulabilirse okuma becerisine yönelik eğitim ve öğretim etkinlikleri daha başarılı olabilir.

Çalışmanın sonuçları göstermiştir ki öğrencilerde ana diline yönelik olumlu algılar vardır. Ana diline yönelik algılar olumlu olmasına rağmen özellikle ergenlik dönemindeki gençlerin ana dillerini kullanırken dikkatsiz davrandıkları görülmektedir. Ana dilinin öneminin farkında olan bu gençler dili kullanırken neden bu kadar dikkatsiz davrandıkları belirlenmeli ve bu konuya yönelik önlemler alınmalıdır.

Öğrencilerin ana dili kavramına ve dört temel dil becerisine yönelik farkındalıkları artırılmalı ve etkinlikler daha çekici hale getirilmelidir. Dört temel dil becerisine yönelik etkinlikler uygulanırken çoklu öğrenme ortamları oluşturulmalıdır. Öğrencilerin farklı zeka türlerine sahip oldukları göz önünde bulundurularak her zeka türüne uygun etkinlikler geliştirilmelidir.

Türkçe ders kitaplarında var olan metinler ve çalışma kitaplarındaki etkinlikler sıkıcılıktan kurtarılıp eğlenceli hale getirilmelidir. Yalnızca öğretmen merkezli teknikler yerine öğrenciyi de merkeze alan drama, rol yapma, altı şapkalı düşünme tekniği gibi öğretim tekniklerine de yer verilmelidir.

Türkçe dersi öğretmenlerinin dersi sıkıcılıktan kurtararak eğlenceli hale getirmesi öğrencilerin derse yönelik olumlu algılar oluşturmada etkili olacaktır.

Yazma ve okuma ile ilgili etkinlikleri ceza olarak kullanmak öğrencilerde yazma ve okumaya karşı olumsuz algılar oluşturabilir. Öğretmenler her ne sebeple olursa olsun yazma ve okuma becerilerine ait etkinlikleri ceza olarak uygulamamalıdır.

KAYNAKÇA

Akkaya, A. (2011). "İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Kavramına İlişkin Algıları". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 1-9

Altun, S. A. ve Ç. Apaydın. (2013). "Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Eğitim" Kavramına İlişkin Metaforik Alguları". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329-354.

Anıl, D., Ö. Y. Özer ve E. Demir. (2015). *PISA 2012 Ulusal Nihai Rapor*, Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı

Arslan, A. (2013). "Okuma Becerisi ile İlgili Makalelerde Cinsiyet Değişkeni". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 251-265.

Arslan, M. M., ve M. Bayrakçı. (2006). "Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi". *Millî Eğitim*, 35(171), 100-108.

Arslan, Y., Z. Çelik. ve E. Çelik. (2009). "Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi". *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 113-124.

Asaman, E. (2013). *Özel Eğitim Kurumlarındaki Öğretmen ve Öğrencilerin Birbirlerine Yönelik Metaforik Alguları*. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin

Aydın, F. (2011). "Üniversite Öğrencilerinin "Çevre" Kavramına İlişkin Metaforik Alguları". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 16(26), 25-44.

Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Alguları İle İdeal Okul Algularının Metaforlar (Mecazlar) Yardımıyla Analizi*. *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir

Aykaç, N. (2012). “İlköğretim Öğrencilerinin Resimlerinde Öğretmen ve Öğrenme Süreci Algısı”. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 298-315

Aytaş, G. (2005). “Okuma Eğitimi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 461-470.

Aytaş, G. ve M. A. Çeçen. (2010). “Ana Dili Eğitiminde Dil Bilgisi Öğretiminin Yeri ve Önemi”. *TÜBAR*, 27, 77-89.

Baş, B. (2002). “Türkçe Temel Dil Becerilerinin Öğretiminde Atasözlerinin Kullanımı”. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 60-68.

Baş, B. (2002). Türkçe Temel Dil Becerilerinin Öğretiminde Atasözlerinin Kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(12), 60-68

Belet, Ş. D., ve Ş. Yaşar. (2007). “Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi”. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 69-86.

Büyüköztürk, Ş., Ö. E. Akgün. Ş. Karadeniz. F. Demirel. ve E. Kılıç. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayınları

Ceran, D. (2013). “Türkçe Öğretmen Adaylarının Yazma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi”. *Turkish Studies*, 8(1), 1151-1169

Cerit, Y. (2008). “Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Müdür Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri”. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.

Coşkun, E. (2002). “Okumanın Hayatımızdaki Yeri ve Okuma Sürecinin Oluşumu”. *TÜBAR*, 11, 231-244.

Çavuşoğlu, A. (2006).” Ana Dili, Edinimi, Önemi ve Geliştirilmesi”. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37-46.

Çelebi, M. D. (2006). “Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi”. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 285-307.

Çelikten, M. (2006). “Kültür ve Öğretmen Metaforları”. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 606-622.

Demir, C. ve M. Yapıcı. (2007). “Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları”. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2). 177-191

Doğan, E. (2013). *Farklı Lise Türlerindeki Öğrencilerin Rehberlik Servisi ve Psikolojik Danışmanlara İlişkin Metaforik Algularının Karşılaştırılması (Tuzla İlçesi Örneği)*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul

Doğan, Y. (2011). *Dinleme Eğitimi*. (2. Basım). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Durukan, E. (2013). “Öğretmen Görüşleri Açısından Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımları”. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(5). 1-14

Emiroğlu, S. ve F. N. Pınar. (2013). “Dinleme Becerisinin Diğer Beceri Alanları ile İlişkisi”. *Turkish Studies*, 8(4), 769- 782.

Epçaçan, C. ve M. Erzen (2008).” İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 182- 202.

Eraslan, L. (2011). “Sosyolojik Metaforlar”. *Akademik Bakış Dergisi*, 27, 1-22.

Ertürk, S. (1972). *Eğitimde ‘Program’ Geliştirme*. Ankara: Edge Akademi Yayınları.

Ertürk, S. (1988). “Türkiye’de Eğitim Felsefesi Sorunu”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 11-16.

Fidan, N. (2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: PegemA

Geçit, Y. ve G. Gençer, (2011). “Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Algılarının Metafor Yoluyla Belirlenmesi (Rize Üniversitesi Örneği)”. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 1-19.

Girmen, P. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir

Göçer, A. (2009). “Türkiye’de Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Lise Öğrencilerinin Hedef Dile Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Turkish Studies*, 4(8), 1288-1313.

Gültekin, M. (2013). “İlköğretim Öğretmen Adaylarının Eğitim Programı Kavramına Yükledikleri Metaforlar”. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 126-141

Hacıfazlıoğlu, Ö., Ş. Karadeniz, ve G. Dalgıç. (2011). “Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliğine İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği”. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 97-121.

İşık, S. (2014), *Türkçe Eğitiminde Araç Metin Olarak Tiyatro Eserlerinin Önemi ve Dil Becerilerini Geliştirmedeki Rolü*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara

İşcan, A. (2007). Dil ve Ana Dil Olarak Türkçe Üzerine. *Erciyes Dergisi*, 30, 5-6.

Karaçam, S. ve F. Aydın (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Teknoloji Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 13(2), 1545-572.

Karadüz, A. (2010). Dil Becerileri ve Eleştirel Düşünme. *Turkish Studies*, 5(3), 1566-1593.

Kılıç, F. (2007). *Mikro Düzeyde İçerik Düzenleme Stratejilerinin Kavramların, Genellemelerin Öğrenilmesine Ve Bilişsel Esnekliğe Etkisi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana.

Koç, R. (2012). "Okuma Yazma Öğretimi Yöntemleri ve" Ses Temelli Cümle Yöntemi" Uygulaması". *Turkish Studies*, 7(4), 2259- 2268.

Koç, S. ve Müftüoğlu G. (1998). Dinleme ve Okuma Öğretimi. S. Topbaş (Ed.), *Türkçe Öğretimi içinde* (ss. 53-70). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Koçak, O. (2011). *Okul Müdürlerinin; Öğrencilik, Öğretmenlik ve Müdürlük Dönemlerindeki Okul Yöneticilerine İlişkin Metaforik Alguları*. Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat.

Korkmaz, F. ve B. Bağçeci. (2013). "Lise Öğrencilerinin "Üniversite" Kavramına İlişkin Metaforik Alguların İncelemesi". *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 187-204.

Kurudayıoğlu, M. (2003). "Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler". *TÜBAR*, 13, 287-309.

Kurudayıoğlu, M. ve S. Tüzel.(2010). 21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi. *TÜBAR*, 28, 283-298.

Lakoff, G. & Johson M. (2010). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil* (Çev. G.Y. Demir). İstanbul: Paradigma

MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB Yay.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Çev. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık

Mert, E. L. (2013). “Türkçe Öğretmen Adaylarının Dört Temel Dil Becerisine İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla Analizi”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(27), 357- 372.

Mert, E. L. (2014) “Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.

Özbay, M. (2005). “Ana Dili Eğitiminde Konuşma Becerisini Geliştirme Teknikleri”. *Journal Of Qafqaz University*, 16, 177-184.

Özbay, M. (2011). *Yazma Eğitimi*. Ankara: PegemA Yayınları.

Pilav, S. ve A. U. Üstten. (2013). Lise Öğrencilerinin Edebiyatla İlgili Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies*, 8(8), 1703- 1085

Pilav, S. ve M. Elkatmış (2013). Öğretmen Adaylarının Türkçe Kavramına İlişkin Metaforları. *Turkish Studies*, 8(4). 1207-1220

Quine, W. V. (2003). Eğretilen Üzerine Son Düşünceler. *Kitap-Lık* 65, 75

Saban, A. (2008). İlköğretim I. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421- 455.

Sağır, M. (2007). Ana Dil Mi, Ana Dili Mi?. *Turkish Studies*, 2(2). 540-544

Sağır, M. ve D. T. Atalay. (2016). *Yeni Programa Uygun Etkinliklerle Dilbilgisi Öğretimi*. Ankara: PegemA

Salman, Y. (2003). Dilin Düşvreni: Eğretilen. *Kitap-Lık*, 65, 53-54

Semerci, Ç. (2007). “Program Geliştirme” Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 125- 140.

Sevim, O., F. Veyis. ve N. Kınay (2012). Öğretmen Adaylarının Türkçeyle İlgili Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi: Atatürk Üniversitesi Örneği. *Cumhuriyet International Journal Of Education*, 1(1). 38-47

Sezer, Engin (2003). Dilde ve Edebiyatta “Yol” Metaforu. *Kitap-lık*, 65, 88-92.

Soydemir, S. Ş. (2011). *Okul Öncesi Öğretmen ve Ebeveynlerinin Birbirlerini ve Okul Öncesi Çocuklarını Nasıl Algıladıklarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya

Şahin, A., A. Karadüz., A. Göçer., E. Şahin., E., Çoşkun, H. Akyol., O. Gündüz., S. Urgan., T. Şimşek. ve T. Temur. (2009). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. Ankara:Pegem A Yayınları

Şahin, Ş. ve M. H. Baturay. (2013) Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Kavramına İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1),177-192

Şimşek, H. Yıldırım, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Şimşek, R. (1983). Çağdaş Eğitimde Anadilinin Yeri. *Türk Dili Dergisi*, Dil Öğretimi Özel Sayısı, 379-380, 36-39.

Tanrıoğen, A., A. Aypay., N. Cemaloğlu., R. Sarpkaya., E. Tomul., R. Baştürk., A. M. Ellez., B. Şahin., H. Yolcu., İ. Karakaya. ve Y. Turgut. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

TDK (2011). Büyük Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Temizkan, M. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Temel Dil Becerilerinden Okuma ile İlgili Kavramları Öğrenme Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları. *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 29-47.

Temur, T. (2010). Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 303-319.

Tiryaki, E, N. ve A. Demir (2016). Türkçe Öğretmen Adaylarının Yazma Becerisine Yönelik Metaforik Algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(33), 18-27.

Ünal, F. T. ve M. T. Tekin. (2013). Eleştirel Yazmaya İlişkin Türkçe Öğretmen Adaylarının Metaforik Algıları. *Turkish Studies*, 8(13), 1595-1606.

Yalçın, M. (2011). *İlköğretim Okullarında Okul Müdürüne İlişkin Metaforik Algıları* Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Tokat

Yaşar, Ş. ve P. Girmen.(2012). İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersi Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 13-23.

Yeşil, R. Ve Yeşil, S. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Kırşehir: Sohbet Kitabevi Yayınları

Yeşilyaprak, B. (2013). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Ankara: Nobel Yayıncılık

Yılmaz, S. (2011). *İlköğretim Okul Yönetici ve Öğretmenlerin Çalıştıkları Kuruma Yönelik Örgütsel Metafor Algıları (Kastamonu İli Örneği)*. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu

Yunusoğlu, M. K. (2003). *Budist Türkçe Eserlerde Metaforlar*, Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara.

EKLER

EK 1

Veri Toplama Aracı

8. Sınıf Öğrencilerinin Anadil ve Dört Temel Dil Becerisine Yönelik Algıları

Merhaba ben Mahmut KARAPINAR,

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi ABD Y.L öğrencisiyim. 8. sınıf öğrencilerin "anadil ve dört temel dil becerilerine yönelik algılarını belirlemek" amacıyla bir tez çalışması yürütmekteyim. Aşağıda size yöneltilen sorulara cevap verirseniz çok memnun olurum. Kişisel bilgileriniz ve sorulara vereceğiniz cevaplar gizli katalacak ve başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Araştırma sonucu hazırlanacak raporda isminiz ve kimliğiniz ile ilgili hiçbir bilgiye yer verilmeyecektir. Sorular boşluk doldurma şeklindedir. Sizden verdiğiniz cevabın açıklaması istenmektedir.

Okulunuz:

Yaşınız:

Okul No:

Cinsiyetiniz:

Anadili ..... gibidir. Çünkü .....

.....

Yazma ..... benzer. Çünkü .....

.....

Konuşma ..... benzer. Çünkü .....

.....

Dinleme ..... benzer. Çünkü .....

.....

Okuma ..... benzer. Çünkü .....

.....

Yazma, konuşma, okuma ve dinleme becerileri arasındaki ilişkiyi .....

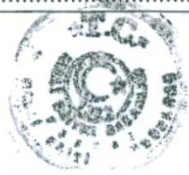
benzetirim. Çünkü .....

Anadil bir millet için ..... gibidir. Çünkü .....

.....

Eğer dinleme becerisine sahip olmazsak ..... benzeriz. Çünkü .....

.....

Eğer konuşma becerisine sahip olmazsak .....benzeriz. Çünkü .....

Eğer yazma becerisine sahip olmazsak .....benzeriz. Çünkü .....

Eğer okuma becerisine sahip olmazsak .....benzeriz. Çünkü .....

Ben bir dil becerisi olsam .....olurdum. Çünkü .....

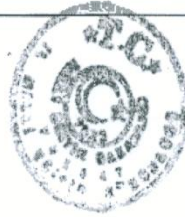
İnsan hayatı için .....ne ise insan için konuşma odur. Çünkü .....

İnsan hayatı için .....ne ise insan için dinleme odur. Çünkü .....

İnsan hayatı için .....ne ise insan için yazma odur. Çünkü .....

İnsan hayatı için .....ne ise insan için okuma odur. Çünkü .....

İnsan hayatı için .....ne ise millet için dil odur. Çünkü .....

Ek 2

Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzin Belgesi

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :55005497-605.01-E.5490908
Konu :Araştırma İzni.

17/05/2016

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı 2012/13 nolu genelgesi.
b) Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 09/05/2016 tarihli ve 14065294-044-E. 7651 sayılı yazısı.

Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı Eğitim Bilimleri Dalı Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Mahmut KARAPINAR'ın yürütmekte olduğu "İlköğretimi Son Sınıf Öğrencilerini Ana Dil Kavramına ve Dört Temel Dil Becerisine Yönelik Meteforik Algıları" isimli proje çalışmasını İlimiz Merkez Cumhuriyet, İmam Hatip ortaokulu ve Yerköy Saray Yibitaş Lafarge Ortaokulunda öğrenim gören son sınıf öğrencilerine 2015/2016 eğitim öğretim yılı ikinci yarısında uygulanabilmesi için gerekli izin istegine ait ilgi (b) sayılı yazı ve işlemler belgeleri ekte sunulmuştur.

Adı geçen araştırma izninin, ilgi (a) genelgede belirtilen esaslar doğrultusunda, İlimiz Merkez Cumhuriyet, İmam Hatip ortaokulu ve Yerköy Saray Yibitaş Lafarge Ortaokulunda öğrenim gören son sınıf öğrencilerine proje çalışmasının yapılmasında sakınca bulunmamaktadır.

Makamlarımızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Fatih ERDOĞAN
İl Milli Eğitim Müdürü V.

Ek:İlgi sayılı yazılar (8sayfa)

OLUR
17/05/2016

Yavuz GÜNER
Vali a.
Vali Yardımcısı

A. Nohutlu Mah. 2. Hükümet Konuğu 66100 YOZGAT
Elektronik Ağ: www.yozgat.meb.gov.tr
27(1e-posta: arge66@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: T. BAL. Şef
Tel: (0 354) 280 66 21
Faks: (0 354) 212 27 06

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Mahmut KARAPINAR

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 26 Temmuz 1989, Dinar

Medeni Durumu: Evli

Tel: +90 532 484 25 20

email: m.karapinar03@gmail.com

Yazışma Adresi: Yibitaş Lafarge İlköğretim Okul Saray Köyü Yozgat/YERKÖY

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Erciyes Üni. Eğitim Fak. Türkçe Öğretmenliği	2011
Lise	Hasanoğlan Atatürk A.Ö.L, Ankara	2007

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2012- Halen	Yibitaş Lafarge İlköğretim Kurumu	Öğretmen

YABANCI DİL

İngilizce